

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 49 · 17. februar
Sesjonen 2021–2022

Møte torsdag den 17. februar 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 49):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Bård Hoksrud, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer (Innst. 142 S (2021–2022), jf. Dokument 8:19 S (2021–2022))
2. Interpellasjon fra representanten Alfred Jens Bjørlo til forsknings- og høyere utdanningsministeren: «Regjeringa varslar i Hurdalsplattformen at ein vil følge opp tilrådingane frå Brandtzæg- og Normanutvala, jf. NOU 2020: 12 og NOU 2020: 15 om fornying og utvikling av distriktspolitikken. Eit sentralt element i utvala sine tilrådingar er å legge til rette for meir fleksibel, desentralisert fagskule- og høgskuleutdanning for å dekke kompetansebehovet til folk, næringsliv og kommunar i distriktsregionar utan faste studiestadar. Det finst i dag ei rekke ulike studiesenter som mobiliserer til og organiserar desentraliserte utdanningstilbod, med svært variable organiserings- og finansieringsmodellar. Korleis vil statsråden arbeide med å sikre meir heilskapleg organisering av og auka tilgang til fleksibel, desentralisert høgare utdanning i Distrikts-Noreg, til dømes gjennom å bygge på innspel oversendt departementet frå Inviro AS om «Studiehub Nordfjord» i desember 2021?»
3. Interpellasjon fra representanten Marit Knutsdatter Strand til forsknings- og høyere utdanningsministeren: «Arbeiderparti-Senterparti-regjeringa har i Hurdalsplattforma varsla opptrapping av studieplassar mellom anna innan medisin- og sjukepleiarutdanningane. Presset på helsevesenet har vore ekstremt høgt dei siste åra, men også før pandemien var rekruttering av legar og sjukepleiarar eit problem fleire stader. Korleis vil statsråden jobbe vidare for å betre rekrutteringa av kritisk helsepersonell i helsetenesta rundt i heile landet?»
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at barnetrygd og kontantstøtte ikke skal regnes med i grunnlaget for beregning av ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven

(Innst. 144 S (2021–2022), jf. Dokument 8:23 S (2021–2022))

5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Kultur- og likestillingsdepartementet (midlertidig tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser) (Innst. 151 S (2021–2022), jf. Prop. 58 S (2021–2022))
6. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Borghild Røyseland

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Borghild Røyseland sovnet inn den 13. juli 2020, 93 år gammel.

Røyseland var en av de kvinnelige veteranene i Kristelig Folkeparti og kunne se tilbake på en variert og mangfoldig politisk løpebane, både i organisasjonsarbeid og som lokalpolitiker, fylkespolitiker og rikspolitiker.

Hun ble født i Kvinesdal, men bodde mesteparten av sitt liv i Sandnes. Som mange andre av Kristelig Folkepartis profilerte kvinnelige politikere begynte hun sitt politiske engasjement i partiets kvinnebevegelse. I 1965 ble hun leder for KrF Kvinners lokallag i Sandnes, og i 1969 ble hun fylkesleder.

Fra 1972 var hun folkevalgt politiker, først i Sandnes bystyre og formannskap fram til 1979, så i sosialstyret fram til 1984. Den siste perioden var hun leder for dette, og sosialpolitikk var også Røyselands hjertesak da hun ble valgt inn på Stortinget som fast representant i 1985. I de to foregående periodene hadde hun vært vararepresentant og møtt en rekke ganger.

I tillegg hadde hun vært fylkestingsrepresentant siden 1979 og fylkesvaraordfører i perioden 1983–1985. Hun ble gjenvalgt til Stortinget i 1989, men til valget i 1993 frasa hun seg gjenvalg. I seks år, fra 1978 til 1984, var hun en markant leder av KrF Kvinner i Norge og ble også etter hvert æresmedlem i KrF Kvinner.

Røyseland engasjerte seg særlig sterkt for å bedre pensjonsrettighetene. Spesielt nevnes enkepensjonistene. Som politiker hadde hun aktiv støtte i sin kjære Ole, som dessverre døde forholdsvis tidlig, kort tid etter at Røyseland ga seg som rikspolitiker.

Ved siden av sitt politiske arbeid ga Røyseland mye av sin tid og sine krefter til ulike former for kristent arbeid og til edruskapsarbeidet.

Som politiker var det få som på samme måten som Røyseland kunne kunsten å være mild i formen, men sterk i innhold. Hun viste alltid klart hva hun sto for, og hvor grensen for kompromiss gikk.

Røyseland fulgte til det siste godt med i politikken og i samfunnet. Hun var også æresmedlem i Rogaland Kristelig Folkeparti.

Vi minnes Borghild Røyseland for hennes samfunnsengasjement og virke i Stortinget og lyser fred over hennes gode minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Fra den møtende vararepresentanten for Nordland, Hans Gunnar *Holand*, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget torsdag 17. februar under representanten Willfred *Nordlunds* permisjon, jf. Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Andre vararepresentant for Nordland, Eirill *Delonge*, befinner seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Willfred *Nordlunds* permisjon.

Tredje vararepresentant for Nordland, Skjalg *Hamnes*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses også vedtatt.

Skjalg *Hamnes* er til stede og vil ta sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Siri *Gåsemyr Staalesen* torsdag 17. februar.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Agnes *Nærland Viljugrein*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Agnes *Nærland Viljugrein* er til stede og vil ta sete.

Representanten Linda *Hofstad Helleland* vil framsette et representantforslag.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:04:46]: På vegne av stortingsrepresentantene Nikolai *Astrup*, Tina *Bru*, Lene *Westgaard-Halle*, Bård *Ludvig Thorheim*, Liv *Kari Eskeland* og meg selv har jeg gleden av å legge fram et representantforslag om en storstilt satsing på norsk hydrogen- og ammoniakktutvikling.

Presidenten: Representanten Tobias *Drevland Lund* vil framsette et representantforslag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:05:22]: På vegne av meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan. Jeg ber om at forslaget blir behandlet etter Stortingets forretningsorden § 39 c, siden dette gjelder

en suspensjon av utreiseplikt til Afghanistan som UNE har varslet oppheves fra 1. mars.

Presidenten: Representanten Andreas *Sjalg Unneland* vil framsette et representantforslag.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:05:58]: På vegne av representantene Grete *Wold*, Kathy *Lie*, Ingrid *Fiskaa* og meg selv fremmer jeg et representantforslag om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige, lik tilgang på erstatning uavhengig av hvilken kommune de bor i.

Presidenten: Representanten Ola *Elvestuen* vil framsette et representantforslag.

Ola Elvestuen (V) [10:06:30]: På vegne av representantene Guri *Melby*, Sofie *Høgestøl* og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å trappe opp norsk støtte til Ukraina, Georgia og Moldova.

Presidenten: Representanten Alfred *Jens Bjørlo* vil framsette et representantforslag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:07:00]: På vegner av representantane Guri *Melby*, André N. *Skjelstad* og meg sjølv vil eg leggje fram eit representantforslag om full breibandsdekning og realisering av gigabitsamfunnet innan 2025.

Presidenten: Representanten Ingvild *Wettrhus Thorsvik* vil framsette et representantforslag.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [10:07:27]: På vegne av representantene Guri *Melby*, Abid *Raja*, Jan *Tore Sanner*, Kari-Anne *Jønnes*, Margret *Hagerup* og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en plan for å ta igjen tapt faglig og sosial læring og tette kunnskapshull for elever i norsk skole.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte. Det mangler ikke på representantforslag i denne perioden. (Munterhet i salen.)

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag. – Det anses vedtatt.

Presidenten vil foreslå Lise *Christoffersen* og Ingjerd *Schou*. – Andre forslag foreligger ikke, og Lise *Christoffersen* og Ingjerd *Schou* anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at sak nr. 3 på dagens kart utgår da interpellanten har sykdomsforfall.

Sak nr. 1 [10:08:25]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Bård Hoksrud, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer (Innst. 142 S (2021–2022), jf. Dokument 8:19 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Cecilie Myrseth (A) [10:09:18] (ordfører for saken): Denne saken har overskriften: Bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer.

Jeg vil takke komiteen for samarbeidet. Jeg er enig med alle som sier at det psykiske helsevernet har vært nedprioritert altfor lenge. Arbeiderpartiet er enig i og har allerede satt i gang arbeidet med det. Det er en av Arbeiderparti–Senterparti-regjeringens viktigste prioriteringer framover på helsefeltet.

Jeg har full forståelse for utålmodige pasienter, pårørende og ikke minst de som jobber i helsetjenesten. Opptrappingsplanen for psykisk helse, med øremerkede midler for å sikre økt kapasitet i spesialisthelsetjenesten og for å stoppe nedbyggingen av sengeplasser, har vært etterlengtet og vært et behov som vi har visst om lenge.

Med tanke på denne saken har man også i Hurdalsplattformen sagt at man skal evaluere endringene i psykisk helsevernloven om innføring av kravet til samtykkekompetanse ved innleggelse i tvungent psykisk helsevern. Så det er et arbeid som nå allerede i gang. I tillegg har man startet opp et helhetlig arbeid på rusfeltet.

Det er også viktig med penger og prioriteringer. Derfor er det viktig og klokt at man har begynt å øke grunnfinansieringen til sykehusene, hvor psykisk helse skal prioriteres. Det står også i oppdragsbrevet som nummer én. En stor utfordring er at vi mangler helsepersonell. Det kommer til å være viktig om vi også skal klare å få til den opptrappingen innenfor psykisk helsevern.

Så er jeg enig i at det var en bekymringsfull avslutning på fjoråret. Vi hadde flere alvorlige hendelser, så at det da skapes debatt, er fullt forståelig. Det er en krevende balansegang mellom den enkeltes rett til frihet og

samfunnets krav på trygghet. Men det å ha en psykisk lidelse, også alvorlig lidelse, er ikke det samme som at man er farlig. De færreste er det. Det er behandling som er veien å gå, og vi må sikre at folk får den hjelpen de trenger, at de får riktig hjelp til riktig tid. Vi har også et stort ansvar for ikke å stigmatisere alvorlig syke pasienter. Jeg synes vi skal tenke oss om – også når vi skriver og diskuterer. Det er også sånn at tvang er ulike ting – den nyansen må vi også ha med oss i denne debatten.

Men la det ikke være noen tvil: Denne regjeringen skal følge opp når det gjelder arbeid med psykisk helse.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:12:36] (komiteens leder): Ja, det er et mørkt bakteppe bak noe av det vi diskuterer i dag – tragiske hendelser i fjor høst, men også veldig krevende grenseganger, særlig knyttet til dette mellom helse- og straffelovgivning og bruk av tvang.

For Høyre er det viktig å vektlegge at hovedregelen når det gjelder helsehjelp, er at det skal være frivillig. Selv om tvang i noen tilfeller er en nødvendig del av pasientbehandlingen, er det viktig å understreke at tvang er det sterkeste virkemiddelet vi har, og at det kun skal benyttes dersom det er grunnlag for det. Så er det, som jeg nevnte, en vanskelig balansegang mellom den enkeltes rett til frihet og samfunnets krav på trygghet. Det er også veldig vanskelige avveininger vi skal anerkjenne at fagfolk som foretar vurderingene om samtykkekompetanse, har. Et av målene må være at folk får god behandling og fanges opp tidlig, slik at vi slipper å bruke tvang. Det er Høyres utgangspunkt.

Det var også det overordnede målet i 2017, som det, meg bekjent, var tverrpolitisk enighet om her i Stortinget. Lovendringene som da ble foretatt, ble også evaluert i ettertid, og konklusjonen var at det har ført til økt rettsikkerhet og bedre mulighet for brukermedvirkning. Derfor må målet fortsatt være redusert bruk av tvang og at tvang kun benyttes der det virkelig er behov. Så må vi også få med oss at det er mulig å bruke tvang. Selv om gjennomføringen av lovendringene skjedde etter 2017, var det faktisk økt bruk av tvang i årene etterpå.

Jeg ser at Fremskrittspartiet har et løst forslag i salen i dag. Det er litt vanskelig å forstå intensjonen med det forslaget, all den tid psykisk syke personer som utgjør en fare for seg selv eller andre, skal underlegges tvang med dagens lovverk. Derfor er det vanskelig å forstå hva Fremskrittspartiet mener med at man på egnet vis skal frihetsberøves.

Så er det også helt umulig å kjenne seg igjen i det bildet som Arbeiderpartiet og Cecilie Myrseth tegner av Høyres innsats på dette feltet. Psykisk helse har vært Høyres klare prioritering i åtte år. Det har bidratt til en vekst på 2 600 årsverk i kommunalt psykisk helse- og

rusarbeid, en historisk satsing på skolehelsetjenesten og helsestasjonstjenesten med 1,3 mrd. kr. 93,8 pst. av kommunene har nå psykolog fordi vi har stilt krav om psykologkompetanse. Vi har satset på rus og psykisk helse i spesialisthelsetjenesten, men det gjenstår fortsatt arbeid – for oss og for den nye regjeringen.

Morten Wold (FrP) [10:15:55]: I Fremskrittspartiet sier vi ofte at «min frihet slutter der din begynner». Med det menes at jeg kan gjøre som jeg vil, så lenge det ikke går ut over andres frihet til å leve sitt liv. Det er et godt slagord, som er verdt å dvele ved knyttet til den saken vi nå behandler.

La meg slå fast: Alvorlig psykisk syke mennesker er like mye verdt og har de samme menneskerettigheter som andre. Men vi ser at uskyldige mennesker, nabolag, bygdesamfunn og byer kan få føle hvordan nettopp denne friheten også kan bli deres ufrihet – fordi alvorlig psykisk sykes liv og fremferd kan påvirke hverdagen negativt.

Derfor ønsker Fremskrittspartiet at det skal foretas en konsekvensutredning av bl.a. samtykkekravet i psykisk helsevernloven fra 2017, samt at det skal foretas endringer i både denne og straffeloven for bedre å sikre samfunnets behov for vern mot – og behandling av – alvorlig psykisk syke personer som kan utgjøre en fare for seg selv og andre. Dessverre står Fremskrittspartiet sørgelig alene om dette ønsket i denne saken.

Samfunnet er i endring, psykiske lidelser øker i omfang, hjelpeapparatet er i mange tilfeller ikke på plass, og ressursene er for små. Derfor prioriterte Fremskrittspartiet 900 mill. kr ekstra for å bygge flere døgnplasser i psykiatrien i vårt alternative statsbudsjett for 2022. Vi mener samfunnet trenger beskyttelse mot enkelte alvorlig psykisk syke personer som vurderes å utgjøre en fare for seg selv og andre, gjennom at de underlegges tvungent psykisk helsevern. For det må kunne sies at det skaper rettssikkerhetsmessige utfordringer om mennesker som er en fare for seg selv eller andre, ikke får tilstrekkelig oppfølging – om det så må skje ved hjelp av tvang.

Det er mulig enkeltsaker som har fått medieoppmerksomhet, blir nevnt av andre talere. Når det gjelder vårt løse forslag, som representanten Wilhelmsen Trøen kommenterer, antar jeg at forslagsstiller Hoksrud i sitt innlegg sier noe om grunnvingen for det. Jeg vil kort nevne at i min hjemkommune falt en alvorlig psykisk syk person mellom alle stoler. Beskyttet av lovverket om eget samtykke kunne han ikke pålegges behandling. Et nabolag levde i frykt, likeså barn og ansatte i en barnehage like ved. Politi og helse var på hyppige visitter, men manglet lovhjelm for å kunne gripe inn med tvunget hjelp.

Det er i slike tilfeller Fremskrittspartiet mener bruk av tvungent psykisk helsevern gir mulighet for å hjelpe den syke – forhåpentligvis tilbake til et liv der han vil forstå at hans frihet slutter der andres begynner.

Jeg tar med det opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Morten Wold har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Marian Hussein (SV) [10:18:58]: Tidligere denne uken møtte jeg proffene hos Forandringsfabrikken, som på vegne av veldig mange barn og unge i Norge som har ulike erfaringer, ga meg noen råd. I boken «Psykisk helsevern – fra oss som kjenner det» står det mye klokt om oppsummerte erfaringer. Det står:

«Vi som kommer til psykisk helsevern, er hele mennesker, med styrker og svakheter, og har et liv med både godt og vondt. Mange av oss har opplevd at dette «forsvinner» i møtet med behandlerne. Det er viktig for oss at dere husker og forstår at vi ikke først og fremst er «pasienter» eller diagnosene dere gir oss.»

Det er viktig at vi også husker dette i denne sal.

Alle mennesker kan oppleve å ha et behov for oppfølging av psykisk helsevern i løpet av livet. Det har vært bred enighet i Norge om at helsetilbudet for dem med psykiske lidelser skal være raskt tilgjengelig og integrert i folkehelse tilbudet og primærhelsetjenesten. Målet har vært at alle skal kunne leve et best mulig liv med den helsen man har.

Vi behandler i dag et forslag fra Fremskrittspartiet, som har vært medlemmer av Solberg-regjeringen, en regjering som ikke innfridde løftet om oppfølging av psykisk helse med nødvendige ressurser. Det var en regjering med tre folkehelseministre, med navnene Åse Michaelsen, Sylvi Listhaug og Terje Søviknes – alle fra Fremskrittspartiet.

Solberg-regjeringen innførte i 2014 den gylne regel, der psykisk helse skulle få mer ressurser enn somatikken. Riksrevisjonens undersøkelse rettet sterk kritikk mot at den gylne regel ikke ble innfridd, selv om det hadde vært et uttalt mål for spesialisthelsetjenesten at psykisk helsevern skulle prioriteres over somatikken. De nasjonale helseforetakene har dermed ikke klart å nå målet på seks år. På et tidspunkt uttalte Psykologforeningen at den gylne regel er en politisk bløff. Jeg må si meg enig i deres uttalelse.

Normalisering av psykiske lidelser, nedbygging av store døgninstitusjoner, samlokalisering og integrering med somatikken har vært, og er fortsatt, svært viktig. Videre er det viktig å fortsette arbeidet med styrking av den lokale førstelinjen, poliklinisk behandling, DPS-er, ambulerende team og hele tilbudet i kommunen. Vi

hadde nylig en annen debatt i denne sal om nedbygging av de psykiatriske sykehusene. Det er en kjensgjerning at vi i denne sal har vært mye flinkere til å bygge ned kapasiteten i det psykiske helsevern i spesialisthelsetjenesten, uten i tilstrekkelig grad å bygge opp kapasiteten i behandlingstilbudet i kommunene der folk bor. Vi må ha både lavterskeltilbud og tilgjengelig psykisk helsetilbud med nok ansatte, som har tid til menneskene som trenger hjelp.

Hege Bae Nyholt (R) [10:22:20]: Tvang kan være svært inngripende, og det kan være traumatisk i seg selv og bør unngås så langt det lar seg gjøre. Rødt mener at problemet som forslagsstillerne peker på, må løses gjennom et styrket tilbud innen psykisk helse framfor økt bruk av tvang.

Men en psykiatri uten tvang krever bedre rammebetingelser, økt kompetanse, god bemanning og brukermedvirkning. Vi må jobbe for et samfunn som inkluderer, ikke ekskluderer. Vi trenger å styrke det generelle forebyggende arbeidet som alle må gjennom – gjennom barnehagen og skolen og i hverdagen – og vi må styrke barselomsorgen og øke bemanningen i barnehagene og på skolen. Vi må gi kontaktlærerne nok tid til å ta den ekstra praten med elever som trenger det, eller ha et tett samarbeid med foreldre og andre instanser.

Både skoleelever og studenter rapporterer i ulike spørreundersøkelser at de føler seg mer ensomme og har mer psykisk uhelse nå under pandemien. Vi må styrke lagene rundt barna og familien, og da må vi bygge de generelle velferdstjenestene opp, og ikke ned.

Samtidig må hjelpen til mennesker som sliter, bli bedre. Ulike hjelpetelefoner forteller om massiv pågang, ventelistene til psykologene er lange, og det er for få lavterskeltilbud. Vi vet at altfor mange mennesker med psykiske lidelser får enten ingen hjelp eller liten hjelp.

På morsdagen kunne ikke jeg slå på tråden til mammaen min eller dele en kake – jeg måtte tenne et lys på en grav i Trondheim. Som pårørende har jeg sett psykiatrien ramle sammen foran øynene på oss, og jeg vet hva konsekvensene av det er. Nedbygging av sengeplasser i psykiatrien er et alvorlig problem, og konsekvensen er et psykisk helsevern som ikke har nok ressurser til å være der når folk trenger det.

Et sentralt poeng som er kommet fram i saker som har fått stor plass i mediebildet den siste tiden – om psykisk syke som har begått voldshandlinger eller selvmord – er at oppfølgingen etter innleggelse har vært minimal. Politiet og spesialisthelsetjenesten samarbeider ikke, men dytter pasientene mellom seg, og ettervernet er nesten fraværende. Tjenestene er oppstykket, og de ulike leddene kommuniserer ikke.

Psykisk helse er blitt sulteføret på ressurser over lang tid. Selv om det helt siden 1990-tallet har vært et politisk mål å styrke psykisk helse, er tjenestene blitt kuttet. Liggetiden i institusjonene har gått ned med over 30 pst. på ti år. Spesialistene selv forteller at liggetiden er for kort til å få gjort utredning og behandling, og mottaksapparatene i kommunene er ikke tilfredsstillende.

Det er på høy tid at psykisk helse blir prioritert. Vi må ha flere langtidsplasser og bygge ut og stabilisere de kommunale tilbudene og jobbe godt forebyggende.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:25:28]: I 2017 ble manglende samtykkekompetanse innført som vilkår for tvungen observasjon, tvungent psykisk helsevern og behandling uten samtykke når det ikke er fare for pasientens liv eller andre personers liv eller helse.

Vi i regjeringen vil følge opp Hurdalsplattformen og evaluere vilkåret om manglende samtykkekompetanse i psykisk helsevernloven. Vi trenger ny kunnskap, bl.a. om hvilke tiltak som kan svare på de utfordringene vi ser. Vi har fått mange gode innspill om viktige perspektiver og problemstillinger. Jeg jobber nå, bl.a. sammen med justis- og beredskapsministeren, med å ferdigstille mandatet for evalueringen.

Vi vil bl.a. se på hvordan dagens regelverk praktiseres, og hvilke utfordringer tjenestene, brukerne og pårørende opplever. Vi vil også forespørre politi- og påtalemyndighet om deres erfaringer etter lovendringen, og om det er tilkommet nye utfordringer for deres oppgaveløsning som knyttes til lovendringen.

En slik evaluering må også åpne for om det skal gjøres lovendringer for å få et regelverk som fungerer godt for pasienter, pårørende og helsepersonell som skal ta det i bruk. Tvang er noen ganger en nødvendighet, men målet må være riktig bruk av tvang.

Regjeringen er opptatt av å skape gode forhold for mennesker med psykiske lidelser, deres pårørende og de som jobber i tjenestene. God behandling til rett tid er også forebyggende. Menneskerettighetene krever at vi balanserer retten til selvbestemmelse mot retten til helse. Vi har sagt i Hurdalsplattformen at vi vil inkorporere FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsett funksjonsevne, CRPD.

Justis- og beredskapsministeren og jeg har et felles ansvar for å beskytte fellesskapet mot personer som kan være farlige for andre. Vi vil arbeide videre for å sikre alvorlig syke mennesker bedre og tidligere hjelp og et godt samarbeid mellom helsetjenesten og politiet når det er nødvendig.

Vi jobber også med en ny opptrappingsplan for psykisk helse med øremerkede midler. Opptrappingen skal ha hovedvekt på kommunene, men også bidra til økt kapasitet i spesialisthelsetjenesten og hindre nedbyg-

ging av sengeplasser. Tilbudet til mennesker med alvorlige psykiske og rusrelaterte helseutfordringer vil ha en viktig plass i arbeidet med opptrappingsplanen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:28:26]: Det har gjennom mange år vært en utfordring med utstrakt bruk av tvang i Norge. Det forelå en NOU fra Stoltenberg-regjeringen som vår regjering tok tak i, og som medførte en lovendring i 2017. Så er det også en NOU etter 2017, som har forsterket betydningen av de endringene som ble gjort i 2017.

Tvangslovutvalget så på bruk av tvang gjennom hele helsetjenesten. Når statsråden og regjeringen nå skal ha en evaluering av lovendringene i 2017, hva vil det ha å si for fremdriften med tvangslovutvalgets arbeid? Det er sendt et felles lovverk på høring, og vi er opptatt av at det følges opp.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:29:27]: Tvangslovutvalget foreslår et felles regelverk for helsetjenesten når det gjelder bruk av tvang. Oppfølgingen av det arbeidet og de påfølgende høringer vil vi komme tilbake til. Siden vilkåret om manglende samtykkekompetanse er gjennomgående i utvalgets forslag til ny tvangslov, er det naturlig at vi avventer beslutning om videre oppfølging til vi ser resultatet av den evalueringen som vi er i ferd med å sette i gang nå.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:30:05]: Det som bekymrer meg med det svaret, er at da kan årene gå. Nå opplevde vi at Stoltenberg-regjeringen ikke tok ansvar da det forelå en NOU som tydelig sa at det er for mye bruk av tvang i Norge. Dette ble det altså gjort noe med i 2017. Og selv om vi i denne saken også anerkjenner at det er veldig krevende problemstillinger og grenseanger, er det virkelig behov for å løfte viktigheten av et felles rammeverk eller lovverk for bruk av tvang gjennom hele helse og omsorgstjenesten. Vil svaret til statsråden innebære at man kan se hele denne stortingsperioden gå før regjeringen tar tak i tvangslovutvalgets arbeid?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:30:59]: Det vil jeg mene er å foregripe begivenhetene. Men jeg er også litt spørrende til hva som er Høyres holdning til det å evaluere lovendringen i 2017. Jeg har deltatt i debatter med representanten Trøen før, hvor hun har vist til at det er en lovendring som er evaluert. Vi ønsker å gjøre det til en bredere gjennomgang, hvor vi også hører politi og påtalemyndighet og deres erfaringer med loven, i tillegg til sentrale stemmer fra fagmiljøet og pårørende og

brukere. Konsekvensene av det er at det vil være naturlig, fornuftig og riktig å se arbeidet med tvangsbegrensningslovutvalgets anbefalinger i sammenheng med det, og det har vi tenkt å gjøre.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:31:55]: Nå er det vel vanligvis representantene som stiller spørsmål, men jeg skal svare på statsrådets spørsmål. Vi mener at lovendringen i 2017 var svært viktig. Vi mener at vi ikke kunne fortsette å se på at vi bruker tvang mot mennesker som har samtykkekompetanse. Men vi anerkjenner utfordringene. Vi anerkjenner fagfolks krevende situasjon med å foreta disse utredningene, og vi forholder oss til at det i Hurdalsplattformen står at man skal evaluere lovendringen. Men vi må heller ikke se oss blinde på lovverket og tro at mer tvang er løsningen. Det er viktig å se pasientene i dette også, og nettopp derfor er vi utålmodige etter et lovverk som hjemler tvang gjennom hele helse- og omsorgstjenesten, og se på det felles.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:32:56]: Jeg er veldig enig med representanten Trøen i at vi ikke skal se oss blinde på tvang. Faktum er at bruken av tvang har økt etter denne lovendringen.

Bruk av tvang er et nødvendig verktøy behandlere og tjenesten må ha i verktøykassen. Vi er veldig opptatt av at vi sikrer kompetanse i tjenestene, at vi gjennom en sårn evaluering lærer hvordan lovverket praktiseres og blir oppfattet av dem som forvalter det i tjenesten. Og vi er veldig opptatt av at vi kanskje i større grad må snakke om riktig bruk av tvang enn mye og lite, for det gir kanskje ikke et riktig bilde av tjenesten.

Det er en bekymring at tvangsbruken øker. Vi tror det er veldig viktig at man satser på kompetanseheving i tjenesten, sånn at behandlere og de som skal forvalte lovverket, er i stand til å gjøre det på en god måte.

Bård Hoksrud (FrP) [10:34:26]: Jeg registrerer at i svarbrevet til komiteen fra statsråden står det:

«(...) men også bidra til økt kapasitet i spesialisthelsetjenesten og hindre nedbygging av sengeplasser».

Jeg opplever jo ikke at det er det regjeringen har sagt. Jeg har oppfattet at man ønsker å øke kapasiteten når det gjelder døgnplasser. Det er i hvert fall Fremskrittspartiets utgangspunkt, for vi mener at bare å hindre en nedbygging når antall døgnplasser nesten er halvert siden 1990-tallet, er altfor lite ambisiøst med de store utfordringene vi vet at mange har. Med referanse til den forrige replikkunden med Høyre om tvang og hvor mye tvang man trenger, handler det faktisk om å ha et godt tilbud, og da trenger man flere døgnplasser. Det har i psykiatrien vært et ønske om at man skal bruke mer dagbehandling, men vi ser at behovet for døgnplas-

ser er veldig stort – det er skrikende der ute. Da håper jeg ikke at statsråden er fornøyd med å hindre en ytterligere nedbygging, men at man faktisk må øke. Det er det jeg har lyst til å utfordre statsråden på.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:35:28]: Vi ser veldig tydelig i Hurdalsplattformen at den utviklingen som har skjedd de siste 20 årene, har vært delvis godt faglig begrunnet. Det er veldig mange som har større nytte av dagbehandling, poliklinisk behandling og oppfølging i og rundt det stedet man bor på. Men vi mener at utviklingen har gått altfor langt, og derfor sier vi at på denne regjeringens vakt slutter nedbyggingen av sengeplasser.

Så skal vi ha en opptrappingsplan for hele psykisk helsefeltet, som også skal omhandle dem som har behov for langvarig døgntilrettelagt behandling. Det kommer vi tilbake til i opptrappingsplanen.

Bård Hoksrud (FrP) [10:36:13]: Jeg har lyst til å være veldig direkte og veldig konkret mot statsråden. Jeg hadde i forgårs en telefonsamtale med en pappa som i to år har holdt på å kjempe for sønnen sin, som har store, store psykiske utfordringer, og som er til fare for seg selv og dem rundt seg. Han opplever at det er nesten umulig å få sønnen lagt inn på tvang – og det sier også psykiatere ved Sykehuset Telemark, at det nå er vanskelig å få lagt inn. Dette er altså mennesker som er til fare både for seg selv og for andre. Han er frustrert når han ser det flertallet i denne saken kommer til å gjøre i dag, at man altså ikke nå sørger for – og det er derfor også det løse forslaget kommer – å ta høyde for at man faktisk må åpne for at man kan ha mer tvang. For det handler faktisk om å redde den som er psykisk syk, og det handler også om menneskene rundt. Da har jeg lyst til å utfordre statsråden: Når har man tenkt å gjøre endringene? Jeg opplevde at da statsråden var i opposisjon, var hun veldig tydelig på at regelverket fra 2017 burde endres.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:37:19]: Begge de to partiene som nå sitter i regjering, har vært opptatt av å evaluere den lovendringen som kom i 2017. Det var et enstemmig vedtak i Stortinget, hvor Arbeiderpartiet og Senterpartiet den gangen foreslo en følgeevaluering. Nå setter vi i gang det arbeidet. Det var et punkt i Hurdalsplattformen som ble skrevet lenge før disse tragiske enkelthendelsene i Kongsberg og på Bislett, og bakgrunnen for vår bekymring var nettopp slike historier som representanten har med seg i dag, fortvilte pårørende med en helt reell bekymring for om deres nærmeste får den helsehjelpen de trenger og bør kunne få nytte av. Så vi kommer til å starte dette arbeidet. Det er allerede i gang. Jeg vil gjerne komme tilbake til Stortinget når vi har et opplegg klart for denne evalueringen.

Presidenten: Då er replikkordskiftet avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [10:38:32]: Dette er en kjempevanskelig debatt, for det handler om flere perspektiver, og det handler om flere innfallsvinkler. Jeg mener at det er veldig viktig å ivareta de menneskene som har psykiske utfordringer, og man skal ikke stigmatisere eller den type ting, men det handler også om at vi må ta inn over oss at det er noen andre perspektiver vi også må ha med. Det handler om de menneskene som bor i nærområdene, de menneskene som lever med den som er psykisk syk, og som er redde og frykter for både liv og helse, både for dem som er rundt, og ikke minst for den personen som er psykisk syk, fordi den personen ikke blir lagt inn og får den hjelpen og helsebehandlingen man trenger.

Som jeg sa – og utfordret statsråden på: Den pappaen som for to dager siden tok kontakt og var utrolig lei seg da han hørte at flertallet på Stortinget ikke ville være med på å ta tak i dette, har kjempet i to år, sammen med sønnen sin, men har altså opplevd at man ikke får den hjelpen sønnen trenger. Det handler om samtykkekompetanse, for i det ene øyeblikket kan man være villig til å få hjelp, men i det neste er man kanskje ikke det, og da er det noen andre som må ivareta det.

Det er et nabolag som i 30 år har opplevd å leve med utfordringer rundt seg, fordi det er noen personer som er inn og ut, og som faller mellom stolene, mellom helsevesen og justisvesen og fengsel. Dette er personer som ikke har gjort noe galt, og derfor kan ikke justisvesenet gjøre noe. De er syke, men de er ikke så syke at helsevesenet kan gjøre den jobben og sørge for å legge dem inn, så de får den hjelpen de trenger. Som den fortvilte pappaen sier: Jeg skjønner ikke hvorfor dere ikke kan få til å gjøre dette, for det handler om at jeg ikke vil at ungen min skal kunne risikere å begå selvmord, eller at han skal skade andre. Alt dette er ting som får konsekvenser, og som vil få store konsekvenser for livet til den personen det gjelder.

Det handler om menneskerettigheter. Det er jeg opptatt av. Ja, vi er veldig opptatt av menneskerettigheter, men vi må ikke glemme at det også er menneskerettigheter for andre, de som står på siden, og som opplever terrorisering, usikkerhet, utrygghet for barna sine osv., fordi de lever med noen som man er usikker på hva kan finne på å gjøre. Det er noe av bakgrunnen for at vi har løftet denne debatten.

Dessverre hadde vi noen hendelser i fjor, men vi har disse tilfellene støtt og stadig. Jeg opplever det ofte, det er ikke bare denne pappaen. Jeg har møtt mange som er i en fortvilt situasjon, for de ser at de ikke får den hjelpen

de trenger. Psykiatere sier at de ikke har mulighet til å gjøre noe, for hvis en person selv ikke vil, får man ikke gjort noen ting.

Cecilie Myrseth (A) [10:41:46]: Det er helt riktig at det finnes veldig mange historier som er tøffe, som er krevende. Derfor er det så viktig at man får til den opptrappingen som denne regjeringen faktisk varsler. Dette er krevende, ikke minst for de pasientene som har krav på og trenger riktig hjelp.

Men jeg vil også bidra til å nyansere litt, for det bildet som representanten Bård Hoksrud prøver å tegne, stemmer jo ikke. Statsråden har på en glimrende måte nettopp forklart hva som er satt i gang av arbeid fra denne regjeringen. Det kan man like eller ikke, men man må ta inn over seg at det arbeidet allerede er i gang. Å be om at man skal vurdere forslag, komme tilbake med lovendringer eller vurdering av lovendringer – det arbeidet er jo i gang, så jeg forstår ikke helt den kritikken.

Så til nyanser når det gjelder tvang. Tvang er mange forskjellige ting, og det handler om å bruke riktig tvang. Tvang er et verktøy i verktøykisten. Det er ikke noe man bruker fordi man tenker at det er en lettvinnt løsning. Det er ingen lettvinnt løsning for en behandler å ta i bruk tvang, men noen ganger er det nødvendig av hensyn til pasienten og til omgivelsene. Tvang kan være innleggelse – tvangsinnleggelse – det kan også være andre ting. Det kan være uten døgnopphold, det kan være observasjon. Det handler om å sikre kunnskapen om bruken av tvang og bruke det riktig, og så handler det om at man må ha nok folk i helsetjenesten, og der har det ikke vært gjort nok.

Det er litt fascinerende at representanten fra Høyre, Tone Wilhelmsen Trøen, ikke var særlig fornøyd med å ha blitt kritisert fra talerstolen. Jeg kan bare si at jeg nevnte ikke Høyre én gang, men åpenbart traff kritikken. Det som har skjedd de siste åtte årene, har ikke vært godt nok, og vil man ikke lytte til Arbeiderpartiet, må man i alle fall lytte til Riksrevisjonen. Det er Riksrevisjonen som har kastet dommen over de siste åtte årene med Høie og Solberg, da man ikke har gjort nok. Når det gjelder den gyldne regel, er det jo en grunn til at det ble kalt for politisk bløff av Psykologforeningen, for ikke et eneste av de åtte årene ble den oppfylt, da man skulle satse mer på psykisk helse enn på somatikken. Det er rett og slett arven etter Solberg.

Men nå kommer det nye politiske løsninger, nye prioriteringer. Vi har mange ting å ta tak i, og jeg er helt sikker på at denne regjeringen kommer til å levere.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:44:35]: Det er godt å registrere at representanten fra et av regjeringspartiene er helt sikker på at regjeringen kommer til å levere. Vi venter i spenning.

Det som i hvert fall er klart, er at man kan oppleve denne debatten på mange måter. Det blir gjerne sånn at det er lett å oppfatte at denne debatten nesten ene og alene handler om rettigheten til den enkelte som blir underlagt tvungent psykisk helsevern, og – i de tilfellene som man må bruke tvang – problematisering av den tvangsbruken.

Vi har over tid gjort endringer i norsk lovgivning som har begrenset muligheten for å ta i bruk en av de mest grunnleggende funksjonene som vårt samfunn, som staten, skal kunne levere til sine borgere. Det handler om samfunnsvern, det handler om å skape sikkerhet, det handler om å skape trygghet i sine nærmiljø, være sikker på at barna dine er trygge når de leker ute i nabolaget. Den tryggheten kan vi ikke lenger garantere alle, for man har gjemt seg bak en masse flotte formuleringer i konvensjoner og det man gjerne kaller menneskerettigheter. Man er så opptatt av rettighetene til den enkelte og at man ikke skal bruke tvang, at man setter vanlige, lovlydige borgere i fare og usikkerhet. Det er realiteten. Og hvis vi skal diskutere menneskerettigheter, er altså den mest grunnleggende menneskerettigheten – som er vår oppgave – nettopp det å skape den tryggheten og den sikkerheten i nabolagene der ute og for folk flest.

Det er riktig, som flere har vist til: Vi har hatt en del grelle eksempler den senere tid på at personer som ikke burde gått løs, har gjort det. De har utøvd vold, skapt farlige situasjoner, og menneskeliv har gått tapt. Disse endringene har skjedd over tid, og når man ikke engang ønsker å gå inn på de forsiktige forslagene Fremskrittspartiet la på bordet før denne debatten, velger Fremskrittspartiet tydelig å si ifra med vårt konkrete forslag, som vi legger frem i Stortinget i dag, om at vi er nødt til å sette grenser. Vi er nødt til å rulle tilbake. Viktigst er trygghet og sikkerhet for folk flest.

Sandra Bruflot (H) [10:47:52]: Jeg er enig med de talerne som sier at dette er vanskelige saker. Men når vi diskuterer dette, mener jeg også man bør ha med seg hva tvang egentlig er. Det er snakk om beltelegging, det er snakk om å tvangsmedisinere mennesker mot deres vilje, det er snakk om å holde dem i institusjoner mot deres vilje, og i noen tilfeller er det nødvendig. Men vi kan ikke havne der at vi skal bruke tvang overfor mennesker der det kanskje ikke er nødvendig, for sikkerhets skyld. Da er vi på vei ned en vei som jeg egentlig ikke tror vi ønsker å gå.

I dag er det slik at dersom man utgjør en fare for seg selv eller for andre, kan man ilegges tvang. Derfor er jeg litt usikker på hva Fremskrittspartiet egentlig ønsker med forslaget, som man ikke har rom for allerede i dag. Kanskje er det nødvendig at helsepersonell og andre blir klar over hva man faktisk har rom til å gjøre i dag, fordi

det rommet er der. Så jeg er litt usikker på hva forslaget innebærer, uten at vi kompromisser med de rettighetene du og jeg har til ikke å bli ilagt tvang når det egentlig ikke er nødvendig, også dersom vi ikke har lyst til å tvangsmedisinere og holde folk låst inne mot deres vilje resten av livet. De skal jo på et eller annet tidspunkt tilbake til samfunnet, og da er det andre ting vi må gjøre enn kun å bruke tvang og tenke at det skal løse alt.

Så til Cecilie Myrseth, som var inne på hvorfor kritikken traff og ikke: Vi vet jo hvem som satt i regjering i åtte år – det er ikke Senterpartiet dere snakket til. Det tror jeg også er grunnen til at Trøen ønsket å svare. Men den gylne regel ble innført fordi vi ønsket å ha en større vekst i psykisk helse enn i somatikk. Nå er den fjernet, men den førte til en større oppmerksomhet rundt psykisk helse – vi nådde den på rus, selv om vi ikke nådde den på psykisk helse – og ventetidene gikk ned med ni dager for barn og ti dager for voksne fra 2013 til 2020. Så når vi snakker om arv, var det altså kortere ventetider – og det under en pandemi – med den forrige regjeringen enn det var da vi tok over etter den før det.

Det er hyggelig og fint hvis man ønsker å satse på psykisk helse, men vi håper det blir noe mer enn bare fine ord fra denne talerstolen.

Bård Hoksrud (FrP) [10:50:39]: Dette handler ikke om å tvangsinnlegge folk for sikkerhets skyld, men det handler faktisk om å sørge for at folk som er en fare for seg selv og andre, ikke bør være ute i samfunnet. De har altså ikke gjort noe galt ennå, men alle som bor rundt, alle som lever i nrområdet, opplever og frykter at de faktisk skal gjøre det.

Det som skjedde i 2017, med Høyres helseminister, som var veldig opptatt av at man skulle redusere kraftig i tvangsbruken, var at samtykkekompetansen kom, og det er veldig lett å få samtykkekompetanse. Jeg synes at man skal ta det inn over seg når psykiatere sier klart og tydelig at etter at endringen kom i 2017, har det blitt mye vanskeligere. Jeg tror at representanten Bruflot og andre bør ta seg en tur ut og prate med dem som har levd med dette i 30 år rundt seg, som har hatt nye personer inn og ut, og som begynner å lure når de hører slike debatter som vi har nå.

Jeg er opptatt av at vi skal ivareta menneskerettighetene til de personene som er syke, men vi har også et ansvar for menneskerettighetene til alle de andre som lever i utrygghet og usikkerhet, og som er redde for at det skal få katastrofale konsekvenser. Det er det det handler om.

Vi må ikke kompromisse med rettighetene til den enkelte, sa representanten Bruflot. Nei, det er jeg helt enig i, men jeg mener at det er et viktig prinsipp representanten Wold var inne på, at min frihet slutter der din

frihet begynner. Når noen ikke klarer å innordne seg eller ikke vil innordne seg etter det, må det faktisk få konsekvenser. Og det handler om å hjelpe. Det handler ikke om at man ønsker dette bare fordi man skal plasse dem bort, men det handler om å hjelpe. For det er slik at en del av dem som er veldig alvorlig psykisk syke, ikke klarer å ta ansvar, hva som er rett for den enkelte. Vi opplever til stadighet at det kommer blålysbiler og henter personer, som blir kjørt på akuttmottak – og de reiser hjem igjen, fordi man ikke kan holde pasienten igjen med bruk av tvang. Det er en utfordring.

Jeg synes det er bra at man fokuserer på psykisk syke. Man skal ikke stigmatisere, for heldigvis er de aller, aller fleste som alle andre. Vi kan oppleve å få psykiske utfordringer, det kan skje med alle, men det handler faktisk også om at man må klare å balansere dette.

Så er det litt spesielt at Senterpartiet, som er en del av denne regjeringen, fremmet et forslag i 2020 der man var opptatt av nettopp denne problematikken. Jeg registrerer at de sitter stille i debatten i dag. Og når det gjelder både den pappaen og alle de andre som tar kontakt (presidenten klubber), er jeg bekymret for hvordan de opplever dette.

Presidenten: Tida er ute.

Sandra Bruflot (H) [10:53:56]: Jeg kan opplyse representanten Hoksrud om at min mor jobber innen psykisk helsevern. Hun har jobbet med både dem som er under tvang, og dem som ikke er under tvang. Så jeg kan berolige Fremskrittspartiet med at også politikere fra Høyre snakker med folk, også på dette området – så har vi slått det fast.

Er man til fare for seg selv og andre, kan man ilegges tvang. Etter at endringen kom i 2017, har antallet som er innen tvungent psykisk helsevern, gått opp. Så det er ikke sånn at denne endringen gjør at det er umulig å illegge noen tvang når de er til fare for seg selv og for andre.

Så er jeg helt enig i at man må se på dem som faller mellom to stoler når det gjelder helse og justis. Men forslaget til Fremskrittspartiet klarer jeg ikke å se at verken gjør det eller er en endring, noe annet enn sånn det er i dag.

I fjor, hvis jeg ikke tar helt feil, var stort sett hele helsekomiteen enig i at bruken av tvang skulle gå ned. Det er med andre ord ganske mye som har endret seg på ett år. Jeg er enig i at vi skal se på ting som skjer i samfunnet og endre politikken vår deretter, men vi skal være forsiktig med å endre rettighetene til en stor pasientgruppe der de aller, aller fleste ikke er farlige, på grunn av enkelthendelser som har fått tragiske utfall. Det mener i hvert fall jeg man bør være forsiktig med. Man skal selvfølgelig se på om ting funker eller ikke, sånn som de er i dag, men

muligheten til f.eks. å være ute på permisjon tror jeg fortsatt folk skal ha senere også, hvis vi gjør endringer i dette lovverket. Vi kan ikke forsikre oss mot alt. Det er ikke mulig. Vi skal heller ikke gå rundt og være redde for psykisk syke personer. De fleste er ikke farlige. Er de farlige, kan de ilegges tvang.

Så vil jeg også minne Fremskrittspartiet på at de satt i regjering da den endringen kom. Og til slutt vil jeg bare gjenta: Er man til fare for seg selv eller andre, kan man fortsatt ilegges tvang.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:56:17]: Jeg registrerer at representanten Bruflot hevdet at dersom man er en fare for seg selv og andre, kan man ilegges tvang. Ja, det er riktig i noen tilfeller, men problemet er, og har vist seg over tid å være, at terskelen er blitt for høy. Hvordan begrunner jeg det? Jo, det er bare å vise til de hendelsene vi har sett, de faktiske hendelsene der ute, mennesker som føler seg terrorisert i sitt eget nabolag, personer som føler seg tvunget til å flytte fordi de er redd for sikkerheten og tryggheten til sine egne barn – drap, voldshendelser. Ikke minst har politiet selv pekt på denne problemstillingen. Jeg registrerer at Høyre ikke lytter til politiet, men åpenbart er mer opptatt av å lytte til helsemyndighetene.

Der ligger kanskje problemet, for min personlige erfaring er at helsebyråkratene er noen av de største motstanderne av å bruke tvang på dette feltet. Argumentet man møter, er: Vi kan ikke gi behandling til personer som ikke har utsikter til bedring. Det er det man møter når man snakker med deler av helsebyråkratiet, som rett og slett hevder at man ikke skal være oppbevaringsanstalt for farlige personer. Denne uenigheten mellom justisinteresser på den ene siden og helseinteresser på den andre siden er kanskje en av grunnene til at vi har havnet der vi er.

Det er flott å vise til personlige anekdoter. Jeg kan vise til personlige anekdoter selv, og til erfaringer fra folk jeg kjenner som jobber i helsevesenet, som kanskje er annerledes. Men det overordnede bildet og det som er realiteten i vårt forslag, er at erfaring viser at vi ikke er der vi bør være. Terskelen er blitt for høy. Da må vi som lovgiver ta grep. Da må vi gjøre de endringene som er nødvendig for å kunne kombinere – ja, selvfølgelig skal vi ivareta den enkelte psykisk syke, men en av de viktigste oppgavene vi har, er tross alt samfunnsvernet, det å ta vare på tryggheten og sikkerheten til den enkelte, skape trygge nærmiljøer og sørge for at folk i dagliglivet ikke føler på utrygghet fordi de har psykisk syke rundt seg som kan være i stand til å utøve vold og andre forferdeligheter.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [10:59:35]: Representanten Bruflot sa at det er ikke noe problem, man kan tvangsinnlegge. Da skal jeg ta et eksempel fra virkeligheten: Kjempetrøbbel mange år, kommunen er bekymret, politiet er bekymret, helsevesenet er bekymret, ingen får gjort noe som helst med personen. Det ender opp med at man må bruke sommeren med vaktsselskap for å ivareta tryggheten og sikkerheten både til dem som bor der, og til naboene.

Og så sier man at man kan tvangsinnlegge! Ja, da føler jeg i hvert fall at terskelen for når man tvangsinnlegger, er ganske heftig. Dette er altså det man lever med, folk som truer, folk som løper rundt. Det ser ut som – ja, jeg tror ikke jeg skal si det her engang, president – men det hadde vært en opplevelse for flere representanter. Dette er hverdagen som mange mennesker opplever der ute og er bekymret for, og derfor ønsker man at man skal være mer tydelig og ha mer mulighet for å ivareta samfunnsikkerheten.

Lisa Marie Ness Klunghand (Sp) [11:00:48]: Eg har følgt med på debatten i dag med interesse. Det er ganske tydeleg kvar skiljelinjene ligg her, med Framstegspartiet, som ønskjer eit mykje strengare lovverk, med Høgre, som er fornøgdde med lovverket, og med oss, som ønskjer å sjå på lovverket.

Det som er urovekkjande i denne debatten, er nokre representantar sin skepsis mot fagetatar, mot faglege råd, mot faglege tilbakemeldingar og det som kjem frå dei som jobbar med og kjenner til psykisk helse. Eg har lyst til å minne dei som sit her i salen, på at psykisk helse som fagfelt er ganske nytt. Det er ikkje mange år sidan pasientar – eller menneske, medmenneske – blei stengde inne. Dei budde på institusjonar heile sitt liv, det var det einaste dei kjende til. Det vil me ikkje tilbake til.

Ein har nådd langt innanfor psykisk helse, men det me treng, er ei evaluering av lov om psykisk helsevern, fordi fagfeltet endrar seg heile vegen. Slik eg har forstått dei som sit her i salen i dag, er det einigheit om at det må evaluerast. Det er eg glad for at det skal.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:02:26]

Interpellasjon fra representanten Alfred Jens Bjørlo til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Regjeringa varslar i Hurdalsplattformen at ein vil følge opp tilrådingane frå Brandtzæg- og Norman-

utvala, jf. NOU 2020: 12 og NOU 2020: 15 om fornying og utvikling av distriktpolitikken. Eit sentralt element i utvala sine tilrådingar er å legge til rette for meir fleksibel, desentralisert fagskule- og høgskuleutdanning for å dekke kompetansebehovet til folk, næringsliv og kommunar i distriktsregionar utan faste studiestadar. Det finst i dag ei rekke ulike studiesenter som mobiliserer til og organiserar desentraliserte utdanningstilbod, med svært variable organiserings- og finansieringsmodellar.

Korleis vil statsråden arbeide med å sikre meir heilskapleg organisering av og auka tilgang til fleksibel, desentralisert høgare utdanning i Distrikts-Noreg, til dømes gjennom å bygge på innspel oversendt departementet frå Inviro AS om «Studiehub Nordfjord» i desember 2021?»

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:03:40]: Regjeringa Solberg fekk i 2020 overlevert to rapportar som teiknar opp framtidens distriktpolitikk: NOU 2020:15, Det handler om Norge, leia av Victor Norman, og NOU 2020:12, Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn, leia av Svein R. Brandtzæg. I begge rapportane blir trongen for reformer i det høgare utdanningssystemet og auka tilgang til kompetanse i Distrikts-Noreg løfta fram som avgjerande for ein vellykka distriktpolitikk.

Utdanning er den enkeltfaktoren som over mange tiår har hatt sterkast sentraliserande effekt på flyttemønsteret i Noreg. Samtidig veit vi at trongen for meir utdanning og kompetanse påfyll gjennom heile livet berre vil bli større i åra framover, ikkje minst knytt til det nye, grøne distriktsnæringslivet som no skal vekse fram.

Å leggje betre til rette for meir fleksibel og desentralisert høgare utdanning – tilpassa behova til folk, kommunar og lokalt næringsliv – må difor vere svaret, slik både Brandtzæg- og Norman-utvala slår fast. Og moglegheitene til det har aldri vore betre enn i dag, på grunn av digitaliseringa av samfunnet i lynrask tempo, ikkje minst dei to siste åra.

Det som då er både interessant og urovekkjande, er at desentraliserte utdanningar fram til i dag har hatt ein uklar plass i systemet for høgare utdanning. Det ligg ikkje noka eksplisitt finansiering av slike tilbod inne i finansieringssystemet for universitet og høgskular, og ikkje tydeleg definerte oppdrag for institusjonane i å bidra til nødvendig tilgang på utdanning og kompetanse i distriktsregionar utan faste campusar. Det finst ulike former for studiesenter rundt om i landet, men dei har uklar status i systemet og varierende og sviktande finansiering.

Eg meiner at tida er overmoden for å rydde opp i dette og få på plass ein tydeleg struktur og rammeverk knytt

til organisering, finansiering og drift av den desentraliserte høgare utdanningsstrukturen.

Solberg-regjeringa tok viktige steg i riktig retning gjennom «Strategi for desentralisert og fleksibel utdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter», lagt fram i juni 2021. Eg merka meg også at Hurdalsplattforma seier:

«Regjeringa vil legge frem en melding for Stortinget om distriktpolitikk, der anbefalinger gitt av Norman- og Brandtzæg-utvalgene blir fulgt opp.»

Alt dette er bra, men det hastar. No er vi komne dit at alle tilsynelatande er einige om at tida er inne for å rulle ut tydelegare struktur og rammeverk for fleksible og desentraliserte høgare utdanningstilbod i distriktsregionar utan faste campusar. Det gjeld berre å få den berømte fingeren ut og kome i gang.

Eitt av dei initiativa eg då meiner er verdt å trekkje fram, er Studiehub Nordfjord, som er ein modell utvikla av næringslivet i Nordfjord i tett samspel med forskings- og høgare utdanningsinstitusjonar, regionale utviklingsaktørar, fylkeskommunen og partane i arbeidslivet i Vestland.

Kort fortalt handlar modellen om at Studiehub Nordfjord skal vere tilbydaren som legg til rette for organisering av og strukturar for den desentraliserte utdanninga i regionen Nordfjord, og samhandlar med det offentlege, med utdanningsinstitusjonar, næringslivet og framtidige desentraliserte studentar.

Studiehub Nordfjord skal ikkje sjølv byggje opp og drifte utdanningstilbod, men ha oversikt over tilgjengelege og relevante desentraliserte tilbod i den nasjonale marknaden, og vere ein aktør som har dialog og skapar samarbeid med høgare utdanningsinstitusjonar og kursaktørar og kompetansehevande aktørar.

Tanken er også at Studiehub Nordfjord skal ha nødvendig infrastruktur og fasilitetar for studentar i desentralisert utdanning, leggje til rette for eksamenar og vere den samlingsstaden som skapar eit studentmiljø for dei som studerer desentralisert i regionen, uavhengig av kva høgare utdanningsinstitusjon studenten er kopla opp mot, og kva fag dei tek.

Ein tenkjer seg då ein slik modell som ein del av det ein kan kalle den offentlege grunnfinansieringa av høgare utdanning i Noreg, og som ein mogleg nasjonal modell. Gevinsten for høgskular og universitet vil m.a. vere at han kan mobilisere mange fleire enn elles til å ta høgare utdanning og bli studentar på dei institusjonane. Samtidig vil næringsliv og kommunar i kvar distriktsregion vere i førarsetet i å rigge kompetansehevande utdanning etter lokale behov.

Eg seier ikkje at modellen Studiehub Nordfjord har lagt fram, er den einaste vegen til himmelen. Poenget mitt er veldig enkelt: Det hastar. No er det utrulling av

konkrete, strukturerte modellar for meir desentralisert, høgare utdanning som gjeld.

Eg ser fram til å høyre statsråden sitt svar, og til godt tverrpolitisk samarbeid om å løfte Distrikts-Noreg på kompetanse og høgare utdanning i åra som kjem. Det er ein avgjerande del av arbeidet med å byggje det nye, grønne og vekstkraftige Noreg.

Statsråd Ola Borten Moe [11:08:57]: La meg først si at jeg er glad for at representanten Bjørlo tar opp spørsmålet om økt tilgang på fleksibel og desentralisert utdanning i hele landet. Det gir meg en mulighet til å fortelle om regjeringens store planer på et så viktig område.

Vi skal gjennom store omstillinger i de kommende årene. Dette krever at vi åpner opp utdanningssystemene våre i enda større grad enn tidligere, slik at flere kan møte de stadig endrede og jeg vil tilføye styrkede kompetansebehovene nær sagt i alle deler av det norske samfunnet. Derfor må vi sørge for at folk har tilgang på både fleksible og desentraliserte utdanningsløp av høy kvalitet, tilpasset både arbeidslivet og den enkelte. Vi må nå ut til flere. Dette gjelder både i offentlig og privat sektor samt i samfunnslivet for øvrig.

Vi har i årets budsjett satt av 250 mill. kr til fleksibel og desentralisert utdanning. Dette er en økning på 100 mill. kr i forhold til det den forrige regjeringen la fram. Denne satsingen er startskuddet for vår varslede reform for desentralisert og fleksibel utdanning.

I 2021 ga fagskoler, høyskoler og universiteter utdanningstilbud ved nær 300 steder. Utdanning er altså allerede nå ganske finmasket distribuert utover i landet. Jeg tror likevel at dette ikke er nok, og jeg ønsker at vi skal legge til rette for enda flere tilbud, slik at vi kan nå enda flere mennesker, i alle deler av landet.

Studiesentre vil være en viktig aktør for å nå dette målet. Denne regjeringen vil derfor bidra til at studiesentrene kan få en finansiering som gjør at de kan arbeide mer langsiktig og målrettet i tråd med lokale behov og initiativ.

Jeg har hatt gleden av å besøke flere studiesentre. Blant annet har jeg et godt innblikk i arbeidet til Studiehub Nordfjord, som representanten Bjørlo viser til. Jeg har også møtt Tynset studie- og høgskolesenter og Lister Kompetanse. Studiesentrene spiller en viktig rolle i å mobilisere deltakere og nå ut med og tilrettelegge for at folk i distriktene kan få en utdanning som arbeidsliv i regionen har behov for. Studiesentrene er eksperter på å utnytte og styrke det lokale engasjementet, og dette vil jeg bygge videre på. Det er de lokale kreftene som vet hva regionene og de ulike lokalitetene har behov for. Målet er at vi gradvis bygger ut et nettverk av studiesentre rundt om i hele landet på steder som i dag ikke har stu-

diested for fagskole-, høyskole- eller universitetsutdanning.

Jeg tar sikte på å etablere en søknadsbasert ordning for studiesentrene som kan komme i gang i løpet av våren. Formålet er å legge til rette for en mer forutsigbar finansiering for det viktige arbeidet de gjør, og selvsagt å øke kapasiteten. Forutsigbarhet i arbeidet vil bli avgjørende for å lykkes, sammen med lokalt engasjement og et godt, forpliktende samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og studiesentrene.

Hvis vi skal lykkes med å styrke utdanningstilbudet i hele landet og bidra til at studiesentrene kan legge til rette for attraktive lokale tilbud, må vi også stimulere til at fagskoler, høyskoler og universiteter gir fleksible og desentraliserte utdanningstilbud. Jeg tar bl.a. sikte på at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, HK-dir, kan videreføre en søknadsbasert ordning for nettopp dette. Fagskolene spiller allerede en viktig rolle i regional kompetanseutvikling, og dette vil også i større grad inkludere satsingen på desentralisert utdanning.

Et annet viktig tiltak er å gjennomgå finansieringssystemet for høyskoler og universiteter. Vi har over tid sett at sektoren under Solberg-regjeringen har blitt stadig mer sentralisert. Dette er ødeleggende for sektoren i stort. Regjeringen har derfor gitt utvalget som ser på finansieringen av denne sektoren, et litt justert mandat for nettopp å ta vare på utdanning i distriktene.

Universitets- og høyskoleloven slår tydelig fast at institusjonene skal bidra til livslang læring og tilby etter- og videreutdanning i samarbeid med relevante aktører bl.a. på regionalt og lokalt nivå. Dette er med andre ord en sentral del av institusjonenes samfunnsoppdrag.

Jeg er trygg på at det vi nå gjør bl.a. med studiesentre, program for fleksibel og desentralisert utdanning, finansieringssystem og styringssystemet for høyskoler og universiteter, vil bidra til at flere personer i alle deler av landet vil ta utdanning med utgangspunkt i de nevnte behov.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:14:13]: Eg takkar for svaret. Eg og Venstre har ved mange høve nytta høvet til å uttrykkje at vi – for å seie det diplomatisk – ikkje alltid er samde med den nye regjeringa sine prioriteringar i distriktpolitikken, som ofte har vore prega av ei usvilkeleg tru på reversering. Då vil eg i rettferdas namn også nytte dette høvet til å seie at eg er veldig godt nøgd med det svaret statsråden gjev her, og eg oppfattar at han no gjev uttrykk for at vi deler den same analysen av kva som må til, og at statsråden har nokså klare tankar om å gjere konkrete grep i tida framover for å få fastare strukturar på dette området.

Statsråden nemnde at det høgare utdanningstilbudet allereie er ganske finmaska, med 300 stader. Det er

korrekt, og det er ikkje sikkert at hovudmålet er å auke det frå 300 til 400, 500 eller 600, men poenget er å få det inn i fastare strukturar. Det vil ikkje seie faste strukturar på den måten at ein har faste, store campusar overalt som tilbyr dei same utdanningane år etter år, for det vil det ikkje vere behov for eller studentkapasitet nok til, men å ha faste «hub»-ar eller sentralar som kan rigge det til ei kvar tid løpande behovet som er for kompetansebygging i ulike distriktsregionar. Det veit vi ligg i kommunane, særleg knytt til helsesektoren, der det vil vere eit enormt behov for utdanning i åra framover. Vi snakkar mykje om å få fleire unge til å ta helsefag, men minst like viktig blir det å gje vaksne som er etablert på ein stad, eit fullgodt tilbod om kompetansebygging og å byggje seg opp til ny fagkompetanse gjennom heile livet.

Samtidig veit vi at i distriktsnæringslivet skal ein dei neste åra gjennom svære omstillingar av næringsstruktur, av korleis ein jobbar og kva kompetanse som trengst i eksisterande næringar, knytt til klimaomstilling, knytt til digitalisering. Vi må heile tida greie å vere på hogget og gje den utdanninga til folk som er i jobb, ikkje minst slik at bur ein i ein storby og vurderer om ein skal flytte ut i distrikta, kan ein vere trygg på at ein ikkje med det fråskriv seg moglegheita til å byggje kompetanse og få utdanning seinare i livet.

Desse visjonane deler vi. Eg trur det er kloke grep som her blir skisserte. Når statsråden seier at ein skal rulle ut nokre ordningar i løpet av våren, samtidig som ein skal endre nokre av styringssignala til universitet og høgskular, kva tidsperspektiv ser han føre seg før vi då kan ha på plass eit system der vi kan ha eit tilbod til både kommunar og næringsliv (presidenten klubbar) som er strukturert (presidenten klubbar igjen) over heile landet, f.eks. eit ... (presidenten avbryt).

Presidenten: Då var tida ute.

Statsråd Ola Borten Moe [11:17:33]: Jeg tror ikke undertegnede og representanten Bjørlo ser veldig forskjellig på dette – verken på utfordringsbildet eller behovet. Men det må kanskje være lov å tilføye at mens Venstre har snakket om det, har vi noen planer om faktisk å gjennomføre det som da kanskje er et felles mål.

Den underliggende største driveren for behovet vil jeg mene er todelt. Det ene er den underliggende utviklingen av den norske demografien, der vi ser mindre barnekull og en stadig større andel eldre. I tillegg kan tilgangen på utenlandsk arbeidskraft se ut til å bli litt mindre i årene som kommer enn den har vært tidligere. Samtidig er det enorme uløste oppgaver både i offentlig og i privat sektor. Jeg vil anta at de fleste i denne salen når man reiser rundt, enten man besøker en kommune eller en privat bedrift, opplever at det er mangel på kom-

petent relevant arbeidskraft som ofte tas opp som problematikk. Det betyr at vi som samfunn er nødt til å utnytte befolkningen vår på enda bedre vis enn det vi allerede gjør, og da er tilgang på høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og etter- og videreutdanning helt sentralt for å nå de målene. Det kommer til å være like viktig i by som i bygd, men i store deler av Distrikts-Norge mangler man ennå en god struktur rundt dette, der høyskoler og universiteter ikke allerede er på plass.

Jeg har lyst til å trekke fram et par kriterier som jeg tror er helt avgjørende for å lykkes. Det er at man klarer å utvikle disse studiesentrene i nært samarbeid med lokale krefter som vil noe. Det må være et lokalt engasjement, det må være et lokalt eierskap. Jeg tror kommunene er avgjørende viktig. Jeg tror også at lokalt næringsliv og fylkeskommunen er sentrale aktører for å lykkes med dette, der staten bør bidra med kompetanse og grunnfinansiering. Det er tenkningen som ligger bak i det opplegget vi nå ønsker å rulle ut knyttet til studiesenter, som vi vil ha flere av, og der vi ønsker at flere skal tilby et videre spekter av tjenester.

Så henger det sammen med hvordan høyere utdannings- og universitetssektoren er skrudd sammen og finansiert, for vi trenger også at de i enda større grad legger til rette for fleksible utdanningstilbud. Det har de per dato ikke noe ekstra igjen for å gjøre, og der ligger kanskje de litt større strukturelle utfordringene for på alvor å lykkes med denne reformen.

Lise Selnes (A) [11:20:50]: Jeg er veldig glad for at representanten Bjørlo løfter fram denne interpellasjonen.

For Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen er dette er en satsing for å løse de reelle kompetanseutfordringene vi har i distriktene. I Hurdalsplattformen står det at vi vil lansere en reform for desentralisert utdanning over hele landet, bl.a. gjennom å bruke de lokale utdanningsentrene, og, som ministeren sier, ikke minst få flere utdanningsentre i hele landet.

Dette organiseres allerede i stor grad over det ganske land, på ulike måter, som flere har vært inne på her, bl.a. gjennom Inviro i Nordfjord, Høgskolesenteret i Kongsvinger og studie- og høgskolesenteret på Tynset. Jeg må også få nevne karrieresenteret i Nord-Gudbrandsdalen, som kjemper med nebb og klør for å få etablert nødvendige utdanninger hos seg. Det er også mange, mange flere, som er organisert på ulike måter.

Dette er utdanningstilbud som distriktene trenger. De er nødvendige for å ha riktig og god kompetanse og for å gi utdanning til dem som ikke har muligheten til å dra inn på etablerte campuser – for det er en realitet. At så mange studiesentre har vokst fram de seneste årene, er et tegn på at det er et behov, et stort behov, og det er

kommunene, det er næringslivet, det er fylkeskommunene som har vist at vi trenger mer etablerte strukturer og varig finansiering.

Systemet rundt dette har vært mer tilfeldig og veldig søknadsbasert. I møter med ulike studiesentre er det nettopp det vi får beskjed om. Det blir ad hoc, og det er en evig kamp for å få tilgang på de studieplassene lokalsamfunnene faktisk trenger. Det oppleves en tretthet der ute på grunn av den kampen som har vært der. For det er ikke sånn at om man har klart å få til et sykepleierutdanningstilbud i Nord-Gudbrandsdalen, er det en varig løsning. Det er ikke sikkert det skal være en varig løsning, det er ikke det jeg sier, men det skal ikke være sånn at man må rigge et nytt prosjektopplegg for hver gang behovet dukker opp. Det er de varige løsningene denne regjeringen ønsker å få på plass.

Gjennom en grunnfinansiering til studiesentrene er vi ett steg på vei. Den grunnfinansieringen vil gjøre det mulig å ha på plass de strukturene som trengs for å jobbe opp mot de etablerte høyskolene og universitetene. De etablerte høyskolene og universitetene skal ikke være redd for at tilbudene de har på sine campuser, skal trues. Det handler nettopp om å se på finansieringssystemet også opp mot dem for å gjøre det mulig og gjøre det attraktivt å tilby den desentraliserte utdanningen som faktisk trengs der ute, og som kan være ulik på ulik tid.

Jeg er veldig, veldig glad for at statsråden vår og regjeringen leverer på de varige løsningene og kjemper videre for at de skal komme skikkelig på plass. Å lykkes med dette vil være med på å skape mindre forskjeller, mindre geografiske forskjeller, også når det gjelder kompetansenivå. Kompetansopolitikk er også distriktpolitikk, ikke bare for å skape arbeidsplasser, men for å løse de faktiske utfordringene vi har i distriktene. Utdanningskulturen er også veldig ulik i hele landet vårt. Når det gjelder det å ha nærhet til og kunne få muligheten til å etter- og videreutdanne seg eller ta en helt ny utdanning, senkes terskelen dersom tilbudene er der man faktisk bor. Det er ikke bare de unge vi snakker om her, vi snakker også om dem som skal ta etter- og videreutdanning.

Så må jeg også peke på utfordringen som enkelte av studiesentrene har løftet til meg, at når de gir de desentraliserte tilbudene, er det viktig at det er de som faktisk bor der, og som skal jobbe der, som også får muligheten til å ta utdanningene. Det er en diskusjon vi må se på videre, hvordan inntakssystemet rundt det er.

Hurdalsplattformen understreker behovet for en reform for desentralisert utdanning. På denne måten kan vi få en større spredning av kunnskap og mindre forskjeller i Norge, og vi har mulighet til å gi befolkningen

mer kompetanse i et samfunn som endrer seg raskere og raskere.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:26:01]: I mange år har vi pratet om jobb til folk i distriktene. Nå er utfordringen er en helt annen. Bedrifter over hele landet sliter med å rekruttere folk med rett kompetanse, og det gjelder kompetanse på alle nivåer og i hele landet.

Tilgang til kompetanse er avgjørende viktig for samfunnet vårt framover, for utviklingen av Norge og for norsk konkurransekraft. Løsningen ligger i å sikre tilgang til utdanning, uavhengig av alder, bosted og livssituasjon. Takk til interpellanten for å reise en viktig debatt og for å trekke fram gode eksempler.

Skal Norge lykkes med omstilling og opprettholde bosettingen i distriktene i hele det mangfoldige, langstrakte og flotte landet som alle i denne salen er så glad i, må vi sikre tilgjengelighet til utdanningstilbud av høy kvalitet for alle gjennom hele livet. Klarer vi som samfunn å løse den oppgaven, og bare da, legger vi grunnlaget for endring og nyskaping, nye arbeidsplasser og et velfungerende Norge inn i framtiden.

Solberg-regjeringen lanserte kompetansereformen Lære hele livet våren 2020. Lære hele livet har som mål at ingen skal gå ut på dato som følge av manglende kompetanse. Meldingen inneholder flere tiltak rettet mot å tette gapet mellom hva arbeidslivet trenger av kompetanse, og den kompetansen arbeidstakerne faktisk har. Våren 2021 la Solberg-regjeringen fram fullføringsreformen i videregående skole. Reformen er en historisk utvidelse av retten til å fullføre videregående skole. For at den retten skal bli en reell rettighet for alle i alle aldre, må vi tenke nytt om videregående skoler for voksne.

Nesten 600 000 voksne har ikke fullført videregående. Samtidig vet vi at mange voksne har behov for å fylle på kompetansen sin eller å omskolere seg for å stå lenger i jobb. Nå vil Høyre bygge et nytt konsept med videregående skole for voksne. Voksne må kunne starte utdanningen når de er klar for det, og avlegge eksamen når de er klar for det, uavhengig av skolens ordinære semestre.

Solberg-regjeringen la fram en strategi for desentralisert og fleksibel utdanning og brukte over 1 mrd. kr på å utvikle flere fleksible tilbud over de siste årene. Det er å ta næringslivets og samfunnets behov på alvor. Til sammenlikning vi ser nå at det Støre-regjeringen har lagt på av midler til desentralisert utdanning, går til Nesna, noe som verken er god distriktpolitikk eller utdanningspolitikk.

Framover må målet være at uavhengig av hvilken kompetanse man har, og hva man trenger, må døren inn til utdanningssystemet alltid være åpen gjennom hele livet. En av våre aller viktigste oppgaver er å løfte dem som i dag står utenfor arbeidslivet, og gi dem en sjanse.

Samfunnet trenger all tilgjengelig arbeidskraft i årene som kommer. Vurdering av realkompetanse blir viktig, og realkompetanse må gi muligheter til videre utdanning på ulike nivåer.

Utdanningssystemet må også innrettes sånn at døra må være vidåpen, ikke bare stå på gløtt. En må slippe inn, og så får en tilegne seg den grunnopplæringen en eventuelt mangler underveis i utdanningsløpet. Flexibilitet og tilgjengelighet er nøkkelord i både utdanning og finansiering. Samfunnet har endret seg, og utdanningssystemet må også følge etter.

Utdanning er en aktivitet og må ses uavhengig av bygg. Modulbasert fysisk undervisning må kombineres med digitale løsninger i langt større grad enn i dag. Jeg lyttet med interesse til statsrådens planer om studiesentre, karrieresentre. Voksnes læring er allerede i dag plassert over hele landet. Representanten Selnes holdt også et veldig godt innlegg. Jeg liker regjeringens tanker om å styrke studiesentrene, men jeg synes vi skal huske på at bygningsmasse og lokaliteter er ikke lenger så viktig i vårt digitale samfunn, og det å se mulighetene i det som allerede ligger her, er kanskje viktigere enn å etablere nye fysiske læresteder.

Hvor utdanningen tilbys, kan ikke lenger være det aller viktigste, og utdanning må ikke bli et distriktspolitisk virkemiddel. Utdanningsinstitusjoner på alle nivå er viktige regionale utviklingsaktører, men den rollen må aldri vektes så tungt at det går ut over kvaliteten. Skjer det, svekkes kraften både som utdanningsinstitusjon og utviklingsaktør, og det er dårlig utdanningspolitikk og dårlig distriktspolitikk.

Lise Christoffersen hadde her overtatt presidentplassen.

Maren Grøthe (Sp) [11:31:11]: For Senterpartiet og Arbeiderpartiet er det et mål at alle skal ha like muligheter til utdanning, uavhengig av hvor man bor, og hvilken livssituasjon man står i – både fordi vi trenger kompetanse i årene framover i både by og bygd, fordi man skal ha like muligheter i hele landet, og fordi hele landet skal utvikles, ikke avvikles, med denne regjeringen. Da må vi satse mer på fleksible og desentraliserte utdanningstilbud de neste årene enn den forrige regjeringen noen gang gjorde. Derfor er jeg glad for at et av Hurdalsplattformens store utpekte satsingsområder på kunnskapsfeltet er nettopp dette, og at statsråden vår er tydelig på hvilke ambisjoner vi har.

Regjeringen vil lansere en reform for desentralisert utdanning over hele landet. Det arbeidet startet vi på allerede rett etter regjeringsskiftet, og vi har nå økt poteten til desentralisert utdanning med 100 mill. kr for inneværende budsjett. Å satse på de lokale studiesentrene, som interpellanten også trekker fram, blir viktig i

dette arbeidet. De kan ta et særlig ansvar for utdanning der folk bor, basert på behovene for kompetanse som næringslivet har lokalt. Det vil være viktig å sikre forutsigbarhet, opptrapping, kapasitet og finansiering av de studiesentrene, og at man har et system på det hele for å sikre at dette blir stående over tid. Her er vi allerede i gang.

Men selv om man nå skal ha mer fysisk utdanning til stede lokalt, vil fortsatt noen ta del i det både samlingsbasert og på nett. Da er det viktig at vi legger til rette for at de som også gjør det, skal kunne oppleve et fellesskap. Her er arbeidet til f.eks. Krux innovasjonssenter på Oppdal et godt eksempel. De er i stor grad et forsknings- og innovasjonssenter, men legger også til rette for at de som har hjemmekontoret sitt i regionen, kan ha et kontorfellesskap lokalt.

Det er også viktig at vi styrker det desentraliserte tilbudet vi har, men at vi tør å tenke nytt med det arbeidet vi gjør. Derfor vil også regjeringen gjennomgå sentraliserende kvalitets- og akkrediteringskrav i høyere utdanning, og vi må styrke den høyere yrkesfaglige utdanningen, som også kan ta en del av behovet vi har. For oss vil det også være særlig viktig å se nærmere på profesjonsutdanningene, fordi vi vet at det vil være behov for flere lærere, sykepleiere, leger og lignende yrker i årene framover, særlig i distriktene. Dersom disse utdannes lokalt, vil det også være større sjanse for at de blir værende i regionen etterpå. Nettopp derfor er utdanningspolitikk også distriktspolitikk, og det var en viktig Senterparti-seier at vi nå fikk beholde grunnskole- og barnehagelærerutdanningen på Nesna.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har store ambisjoner på feltet. Vi skal gjøre det vi kan for å utdanne den kompetansen som trengs, der den trengs. Vi skal gi tilgang til utdanning til alle der de bor, fordi det handler om distriktspolitikk, det handler om å ruste oss for framtiden, og det handler om å utvikle hele Norge. Jeg gleder meg til det arbeidet framover.

Hege Bae Nyholt (R) [11:34:58]: Desentralisert utdanning er viktig. Det er viktig fordi det gir mulighet til å ta utdanning der en bor, kanskje kombinert med jobb og familie. Det er viktig fordi arbeidslivet krever en slags tilpasning og omstilling og har ulike behov, og ikke minst er det viktig fordi distriktene trenger fagfolk.

Jeg har selv tatt en desentralisert etterutdanning for å forbli i den jobben jeg allerede var i, fordi jeg skiftet tittel og dermed trengte påfyll som pedagog. Det gjorde jeg med to små barn og full jobb ved siden av. Litt tøft, det skal jeg ærlig innrømme, men det gjorde at jeg kunne fortsette i en jobb jeg var veldig glad i. Men tilbudet, som var samlingsbasert, ville ikke vært bra hvis det ikke hadde vært knyttet opp til en allerede god høgskole, Dron-

ning Mauds Minne i mitt tilfelle. Derfor er det viktig at dette henger sammen, at hele UH-sektoren ses på under ett, og at vi styrker de desentraliserte tilbudene samtidig som vi styrker universitetene og høyskolene.

Mange innenfor forskning og høyere utdanning hadde store forventninger til den nye regjeringen. Sektoren hadde gjennom mange år gjennomgått såkalte årlige ABE-kutt, samtidig som strukturene i sektoren slett ikke ble mindre byråkratisert, og sektoren hele tiden fikk nye oppgaver. Den fikk en arealnorm som sto i fare for å gjøre hjemmekontor til den nye normen i akademia lenge før vi møtte pandemien, for ikke å glemme mange runder med fusjoner av typen frivillig tvang, som skapte stor motstand i sektoren, og som vi fortsatt ikke helt aner de langsiktige konsekvensene av.

Å få en ny kurs i sektoren er derfor etterlengtet. Og alle de partiene som nå utgjør det nye flertallet i Stortinget, hadde lovet mye på utdanningsiden. Vi lovet – og jeg må si vi – å slutte med ostephøvelkuttene, gjenopprette høyskolen på Nesna og beskytte andre campuser i liknende situasjoner. Derfor er nok også skuffelsen absolutt til stede i UH-sektoren når en del av disse forventningene ikke er blitt innfridd. ABE-kuttene er f.eks. videreført i Støre-regjeringens første statsbudsjett.

En del opplever også at det som ble sett på som en blank seier, og som skapte jubel i deler av sektoren – og litt stille frustrasjon i andre deler av sektoren, det må innrømmes – nemlig gjenoppsettelsen av Høgskolen i Nesna, gikk fra svalestup til mageplask. Men hvordan man ser på Nesna-historien, er nok litt avhengig av hvilket utgangspunkt man har når man kikker nordover.

Det desentraliserte studietilbudet trenger et fagmiljø, både for de ansatte og for studentene, som må inn og ha fysiske samlinger. Mange vil kanskje si at det må man ikke, men vi vet jo at det er lettere å lære når man også møtes. Vi trenger å kunne både møtes ansikt til ansikt, ta diskusjonen, den faglige, kanskje også den sosiale, og dele en lunsj sammen. Det gjør det lettere å lære. Som jeg sa, er det desentraliserte tilbudet avhengig av gode fagmiljøer og gode undervisere.

Det finnes mange utdanningsaktører som kan tilby etter- og videreutdanning, men for oss i Rødt er det viktig at det desentraliserte utdanningstilbudet må være gratis og tilbys av offentlige eller ideelle universiteter og høyskoler, som ikke tar ut profit.

Rødt støtter at vi bygger ut den desentraliserte utdanningssektoren. Det er viktig både for å ivareta den enkeltes behov for videre- og etterutdanning og ikke minst for at distriktene skal ha tilgang på gode fagpersoner i årene som kommer.

Skjalg Hamnes (Sp) [11:39:00]: For Senterpartiet og Arbeiderpartiet er det viktig at man skal ha gode tjenes-

ter og tilgang på gode tjenester i hele landet. For å kunne gi gode tjenester rundt omkring i hele landet trenger vi også dyktige fagfolk i hele landet. Det gjelder både lærere, sykepleiere, leger, yrkessjåførere osv. Disse dyktige folkene trenger utdanning, og da er det viktig at vi har en desentralisert utdanningsstruktur i hele landet, også når det gjelder høyere utdanning. Derfor er jeg glad for at regjeringen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Hurdalsplattformen er så tydelig på at man ønsker en ambisøs og offensiv satsing på kunnskapspolitik og på å bygge sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet rundt omkring i hele landet.

Videre er jeg også svært fornøyd med at man nå er i gang med en reform for desentralisert utdanning over hele landet. Ikke minst er jeg svært glad for at regjeringen gjenopprettet grunnskole- og barnehagelærerutdanningen på Nesna, og at man vil legge til rette for at dette skal bli et senter for desentralisert utdanning og forskning. Og ja, dette er god distriktspolitikk, i motsetning til det en annen representant som var oppe her før meg, sa.

Regjeringen legger på flere måter til rette for styrking av desentralisert utdanning. Før jul kom det på plass 15 nye studieplasser på medisinstudiet ved Universitetet i Tromsø. Det gjør at Helgelandssykehuset nå kan opprette utdanning for legestudentene de to siste årene av studiet. Man har en tilsvarende ordning i Bodø og i Finnmark, og erfaringene derfra er svært gode. Det viser at desentralisering fungerer. Nylig ble det lagt fram en studie som viser hva som har skjedd med dem som har tatt de to siste årene av medisinstudiet sin i Bodø, og den viser at flesteparten fortsatt er i Bodø og i distriktskommunene rundt Bodø. Den viser også at ganske mange av dem er ute i allmennhelsetjenesten. Som vi vet, har vi for tiden en fastlegekrise. Da trenger vi folk både i de store byene og også ute i distriktene, og da er en slikt type desentralisering og desentralisert utdanningsstruktur også innenfor medisinstudiet viktig.

Vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet ønsker vekst og utvikling i hele Norge. Det er slikt vi sørger for at vi faktisk har vekst og utvikling i nasjonen. Da må alle med. Da må også distriktene med. Da trenger vi nettopp denne politikken, som sørger for at vi får utdannet fagfolk rundt omkring i distriktene, for det er slikt de også faktisk blir i distriktene og sørger for de gode tilbudene der ute.

Abel Cecilie Knibe Kroglund (A) [11:42:09]: Jeg vil gjerne takke representanten Bjørlo, som setter fokus på et av de viktigste løftene for utdanning over hele landet, et løft som vår nye regjering nå er godt i gang med, og det er fordi behovet er stort.

I den regionen jeg bor i, Agder-regionen, har vi faktisk i flere år ventet utålmodig på flere insentiv og flere verktøy for både økt utdanning og kompetanse og en mer fleksibel og desentralisert utdanningsstruktur som gir vanlige folk flere muligheter. Med små midler klarer studiesentrene over hele landet i dag å gi viktig desentral stedlig utdanning både på fagskolenivå og på høgskole- og universitetsnivå, dette i samarbeid med universiteter, næringsliv og offentlige virksomheter.

Et godt eksempel er Lister Kompetanse, som statsråden nevnte, som i dag sammen med UiA er i ferd med å starte barnehagelærerutdanning i hele Agder-regionen. Det betyr at studenter i Bykle i Setesdal og studenter i Risør helt øst i Agder – som vanligvis ikke ville tatt utdanning på campus – nå kan ta utdanning der de bor, der familiene deres bor, og der praksisplassene og arbeidsplassene er. Det er en god modell.

Selv om studiesentrene får til veldig mye i dag, kunne de fått til veldig mye mer om sentrene var flere, og dersom de hadde forutsigbar finansiering. I dag brukes det mye ressurser for å få tilgang til ressurser, gjennom f.eks. ekstra midler fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, fra kommunene og fra allmenntilgitte organisasjoner.

Vi trenger tydeligere nasjonale krav til utdanningsinstitusjonene om regionalt nærvær. Vi trenger et finansieringssystem som fremmer desentralisert struktur. Vi trenger en økt statlig finansieringsandel som kan bidra til å kompensere for merkostnader på flercampusinstitusjoner.

Som flere har nevnt her, er vi veldig klare for en reform for desentralisert utdanning hvor studiesentrene får en viktig rolle. Da kan de som har forpliktelser overfor familie eller arbeidsgiver, få utdanning eller videreutdanning der de bor, og da kan viktig kompetanse i regionen forbli i regionen.

Den anerkjente pedagogen John Dewey sa: «Å finne ut hva man passer til, og sørge for at man får mulighet til å gjøre det, er nøkkelen til lykke.» Desentralisert utdanning gir flere muligheten til å lykkes. Det er godt å ha en regjering og en statsråd som så tydelig går inn for en storsatsing på utdanning over hele landet.

Eivind Drivenes (Sp) [11:45:53]: Jeg er veldig glad for den nye kunnskapsministeren for høyere utdanning og regjeringens politikk framover for videreutdanning i distriktene. Kunnskap og kompetanse er kanskje det viktigste for at et samfunn skal utvikle seg. På Agder har vi et variert næringsliv, som stadig vekker hylér etter mer kompetanse. Folk som bor i kommunene på Agder, trenger ny kompetanse. De er bosatt der, de er etablert, de har familie og barn, de er med i politikken, de er med i idrettslaget, men de har ikke anledning til å

reise vekk, bo borte og studere sentralt. Da er det bra med en videreutdanning som man kan ta hjemmefra. Man kan reise inn noen dager, man kan være en del på jobb.

I Agder har vi bl.a. mye kraftverksindustri, og der har teknologien gått veldig mye videre. Det at Lister Kompetanse i Lyngdal, som ministeren snakket om, vil være med og videreutvikle den kompetansen som kraftverkene på Agder trenger, er viktig for å møte morgendagens utfordringer.

Det er gøy å være på møte med Universitetet i Agder. Det er så vidt blekket i Hurdalserklæringen er tørt før de snur fokus. Det har de ikke gjort på åtte år. Nå sier de at nå skal vi satse på distriktsvennlig videreutdanning. Det gjorde de ikke de siste årene.

Så skal ikke vi minske fokuset på universitetsmiljøet i Norge. Det er viktig, og vi skal utfylle hverandre. Men jeg er umåtelig glad for at det nå i denne sal er en sterk endring i innleggene, fra både Bjørlo og Jønnes i dag, og at både Venstre og Høyre nå vil være med på å satse sterkt på desentralisert utdanning.

Jeg gleder meg til fortsettelsen, og jeg tror det er viktig for at vi skal lykkes i framtiden.

Torbjørn Vereide (A) [11:48:01]: Eg må berre seie at det er kjekt å oppleve at ein har eit så samansveisa politisk engasjement for ei sak, der vi ser kvar vi ønskjer å gå, utan at det betyr at debatten blir fråverande, for her er det jo veldig stort påtrykk for at vi skal finne løysingar for å nå det målet som vi alle er einige om. Det gjer meg glad, og det gjer meg optimistisk.

For ein som jobbar i arbeids- og sosialkomiteen, er det mange ting som vi pleier å skryte av frå Arbeidarpartiets historie som har vore viktige for arbeidstakarane sine rettar og for kva spor vi skulle gå, om vi skulle gå i kompetansesporet eller i låglønssporet. Men den historia kan ikkje forteljast utan å leggje vekt på det som vi fekk til med hjelp frå fleire parti – med Lånekassa og med etablering av eit desentralisert distriktstilbod om utdanning, der det kunne vere mogleg å få kompetansetilgang uansett om ein kom frå bygda eller frå byen, frå nord eller sør.

No er vi komne inn i ein ny æra. Det er viktig, for er det éin ting som næringslivet vårt melder tilbake, og som fagforeiningane melder tilbake, er det at utviklinga går fortare enn nokosinne. Der ein kanskje trong små drypp av etter- eller vidareutdanning før, vil ein no trenge det stadig oftare. Då er det viktig at vi klarar å tilby dei kvalitetane, altså den utdanningsmoglegheita, uansett kvar ein er – og ikkje berre det, men at ein klarar å leggje til eit opplegg som gjer handplukka, spissa kompetanse tilgjengeleg utan at ein kanskje alltid treng å ta den fulle pakka med store utdanningsløp. Av og til er det kanskje

berre nokre nøkkelkompetansar som trengst. Det meiner eg at vi skal klare å peike ut ei god retning på.

Så er det nokre lærdomar eg trur vi har med oss frå denne tida med pandemi og Teams-møte på Teams-møte. Det er at ja, det er eit godt supplement å kunne snakke saman digitalt, men den praten ein har rundt ei kaffimaskin etter ein time eller etter eit møte, er av til nesten like viktig som sjølv utdanninga, sjølv møtet, sjølv arbeidsdagen eller sjølv utdanningsprogrammet. Det å klare å få til begge deler, der ein tenkjer klynge, der ein tenkjer digitaliserte moglegheiter, men der ein òg varetek det fysiske behovet, er viktig.

Vi har ei stolt historie bak oss, men viss vi skal klare å lykkast på vegen inn i framtida, må vi lykkast med dette. Nettopp difor er eg både glad og optimistisk når eg høyrer statsråden, og når eg høyrer alle dei dyktige representantane her leggje fram sine visjonar om tida som kjem. Det støttar eg heilhjarta.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:51:28]: Eg vil begynne der representanten Vereide slutta. Eg er også glad for og entusiastisk over den gode debatten som har vore her i dag. Det gjer meg også veldig optimistisk omkring kva vi no skal få til vidare framover.

Ein kan diskutere mykje kva den gamle regjeringa gjorde, og kva den nye regjeringa gjer. Mi vurdering av det er at den førre regjeringa gjorde eit ekstremt verdifullt arbeid i å forankre den jobben som no må gjerast, i ein heilskapleg distriktpolitikk. Det skjedde gjennom dei omfattande stortingsmeldingane som blei lagde fram, som analyserte dei viktigaste behova i distriktpolitikken og følgde opp det gjennom ein strategi for desentralisert og fleksibel utdanning som blei lagd fram i fjor. No er vi komne til gjennomføringsfasen. Vi har fått ei ny regjering, og eg vil av heile mitt hjarte no både ønskje all mogleg lykke til med den jobben statsråden skal gjere, og invitere til eit breitt samarbeid om å oppnå dei felles måla vi må ha.

Eg vil understreke at det vi snakkar om her i dag, som både eg tok opp i interpellasjonen min og statsråden svarte på og snakka om, handlar ikkje om Nesna. Det handlar ikkje om desse faste, store campusane som skal tilby akkurat dei same utdanningane år etter år fordi det alltid har vore sånn. Dette handlar om dei fleksible tilboda som blir gjevne av utdanningsinstitusjonar andre plassar, men må ha ei forankring og ein base lokalt og vere i stadig utvikling ut frå behova i kommunane og næringslivet lokalt.

Som det blei sagt – eg trur det var representanten Selnes frå Arbeidarpartiet som sa det – dette er kompetansepolitikk. Og kompetansepolitikk er iallfall distriktpolitikk – det trur eg vi alle kan vere einige om. Det er eit heilt sentralt element i distriktpolitikken, og det

krev òg at det er eit veldig sterkt engasjement i regionane for å få opp kompetansebehov, for å få rigga tilbod. Det er ikkje noko som kan kome utanfrå og bli gjeve som eit tilbod, og så sit ein passivt og tek imot – her må engasjementet kome nedanfrå.

Akkurat der er det også ein god match no i region Nordfjord, og berre for å vise fram dette: «Jakta på superkreftene» frå Nordfjordakademiet, som no jobbar med å setje heile kompetansebehovet i regionen inn i ein samla samanheng og jobba i lag på tvers for å få opp behovet nedanfrå, matchar med dei strukturane vi no skal få på plass.

Eg synest òg det har vore spennande i debatten å høyre om det som blir gjort andre plassar i landet rundt dette, i Lister-regionen, i Nord-Gudbrandsdal, i Tynset og andre stader. Her er veldig mange spennande initiativ på gang. Så trur eg ikkje alltid vi skal tenkje ein og ein kommune, vi bør nok tenkje litt større regionar. Vi må ha ei slagkraft på det. Men ut frå svaret statsråden gav, trur eg vi er på rett veg.

Så eg vil takke så mykje for ein god debatt.

Statsråd Ola Borten Moe [11:54:43]: Jeg vil også benytte anledningen til å takke for en god debatt. Selv om man ikke er enige om alt, ser jeg i hvert fall at det er et bredt engasjement i salen knyttet til å få på plass gode og velfungerende tilbud over hele landet. Det er også bred tilslutning til analysen og behovet for at dette er noe vi er nødt til å arbeide mer med og ha større ambisjoner for i framtiden.

Sånn sett kan man si at debatten føyer seg inn i en ganske stolt norsk tradisjon, nemlig at man løfter kunnskap i fellesskap, og at man anerkjenner behovet for stadig kunnskapsutvikling, opplæring og utvikling som et helt grunnleggende element i det å bygge samfunnet og nasjonen videre. Det har vi gjort helt siden Universitetet i Oslo ble etablert i 1811.

Et par ting vil jeg likevel kommentere. Det ene er at noen er bekymret for at en distriktssatsing skal kunne gå på bekostning av kvalitet. Det er en virkelighetsforståelse jeg vil advare litt mot, rett og slett fordi kunnskap og kompetanse har den fantastiske egenskapen at de blir bedre av å deles. Dette er ikke et nullsumspill. Det er snarere sånn at kaka blir større jo mer man deler, og jo mer opplæring man gir. Det har vært norsk historie i 300 år, og det kommer sannsynligvis til å være norsk historie i de neste 300 årene. Så å trekke opp et kunstig skille om at et desentralisert tilbud eller et finmasket tilbud ute i landet kan komme til å gå på bekostning av kvaliteten i opplæringen, tror jeg rett og slett det ikke er noen grunn til.

Videre var det to-tre representanter som var innom Nesna. Nesna er ikke gjenstand for denne debatten,

men Nesna er en veldig viktig satsing for å ha på plass nok kapasitet innenfor helt sentrale utdanningsløp i vår nordligste landsdel, i første omgang kapasitet innen barnehage og grunnskoleutdanning. Vi mangler kapasitet på det i Nord-Norge, og det er utrolig viktig at vi lykkes der nå. Jeg er veldig glad for at utdanningene nå er utlyst. Det er mulig å søke på dem allerede i april, og forhåpentligvis kan vi ha en markering på Nesna til høsten, der mange nye studenter tas opp, til stor glede både for landsdelen og for landet.

Jeg vil avslutte med å takke ja til dem som har invitert til et bredt samarbeid og et tverrpolitisk engasjement i denne viktige saken. Det tror jeg vil tjene den i framtiden.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed omme.

Som tidligere annonsert utgår sak nr. 3, og Stortinget går da videre til å behandle sak nr. 4.

Sak nr. 4 [11:58:11]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at barnetrygd og kontantstøtte ikke skal regnes med i grunnlaget for beregning av ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven (Innst. 144 S (2021–2022), jf. Dokument 8:23 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Eivind Drivenes (Sp) [11:59:25] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for godt arbeid og samarbeid i saken. Bakgrunnen for saken er et forslag fra Kristelig Folkeparti der en ønsker at barnetrygden og kontantstøtten holdes utenfor beregningsgrunnlaget for ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven.

Komiteens flertall viser til at barnetrygden for så vidt alt er håndtert gjennom budsjettforliket, der Stortinget ber regjeringen fremme en sak om at sosialstønad ikke skal være en del av beregningsgrunnlaget etter sosialtjenesteloven, med ønske om oppstart fra 1. september dette året. Andre del av forslaget går ut på å holde kontantstøtten utenfor beregningsgrunnlaget

etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven. Dette er derimot gjenstand for diskusjon.

Kontantstøtteordningen er en ordning for at foreldre skal ha valgfrihet til å velge å være hjemme med barna eller kjøpe barnehageplass. I Hurdalsplattformen sier regjeringen at kontantstøtteordningen skal gjelde for barn fra 12 til 18 måneder, og at det skal være en ventetid for dem som ikke har barnehageplass, for de barna som er fra 18 til 24 måneder.

Komiteens flertall tilrår at kontantstøtten fortsatt skal beholdes som en del av beregningsgrunnlaget etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven.

For sosialstønad er det en individuell behandling i hvert enkelt tilfelle. Her blir alle forhold vurdert for å gi både søker og ikke minst barna den økonomiske tryggheten for en levestandard som er tilstrekkelig for barnets utvikling. Det er også interessant å se på hvor mange barn dette gjelder, dvs. hvor mange foreldre som får sosialstønad og i tillegg mottar kontantstøtte. Andelen kontantstøttemottakere varierer gjennom året, men andelen av de som mottok både sosialstøtte og kontantstøtte i 2018–2020, er 1,1–2,4 pst. I snitt for året – det varierer veldig fra måned til måned – er det 250–300 barn i hele landet. Det er også store variasjoner fra fylke til fylke. Så dette er en interessant problemstilling.

Et annet interessant trekk med kontantstøtten er at det er utbetalt kontantstøtte for 17 pst. av barn uten innvandrerbakgrunn og 28 pst. av barn med innvandrerbakgrunn. Kontantstøtte kan kanskje også være til hinder for en god integrering.

Når det gjelder utviklingen totalt, ser vi at antall mottakere av kontantstøtte er redusert med en fjerdedel de siste ti årene og var under 9 000 i 2021. Kontantstøtte er ikke det det engang var, men er likevel en viktig ordning for valgfriheten til foreldrene.

Tilbake til forslaget om å holde kontantstøtten utenfor beregningsgrunnlaget etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven: Vi i Senterpartiet støtter opp om komiteens flertall som fortsatt vil beholde kontantstøtten som en del av beregningsgrunnlaget etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven. Det blir gjort individuelle vurderinger i hver sak.

Agnes Nærland Viljugrein (A) [12:02:51]: Når man får økonomisk sosialhjelp fra Nav, er det en midlertidig økonomisk støtte som skal dekke helt nødvendige utgifter til å leve og bo.

For enslige er det snakk om rundt 6 500 kr i måned. For par er det i underkant av 11 000 kr. Det skal dekke utgifter for en hel måned – til bolig, til mat, til seg selv og litt mer til barna. Det sier seg selv at folk som mottar økonomisk sosialhjelp fra Nav, står i en ekstremt vanskelig livssituasjon som de færreste av oss i denne salen

kan forestille oss. Vi er likevel valgt til å representere folk i Norge, også dem. Jeg tror vi har godt av å minne oss selv om hva økonomisk sosialhjelp faktisk er til for, for det er sikkerhetsnettet i Norge. Det er det som tar imot oss hvis ingenting annet gjør det. Det er fundamentet for hele fellesskapet vårt.

I 2020 trakk to tredjedeler av alle norske kommuner i sosialhjelpen for dem som mottok barnetrygd. Det betyr at hvis man hadde så dårlig råd at man trengte sosialhjelp, og man hadde barn i tillegg, straffet det seg. Heldigvis har vi fått en ny regjering i Norge, en regjering som prioriterer dem som trenger det mest, framfor dem som har mest.

Derfor ble Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen enig med SV om å danne flertall for ikke å medregne barnetrygden for dem som mottar sosialstøtte i statsbudsjettet for 2022. Det kunne ikke kommet raskere.

I nabolaget mitt på Tøyen vokser det opp barn i fattigdom, hvert tredje av dem, faktisk. De erfaringene jeg tar med meg fra det nabolaget, tar jeg med meg inn i stortingssalen. Et av de viktigste målene for oss som er i denne salen, må jo være å jobbe for at de barna som vokser opp i Norge, uansett hvor de vokser opp eller hvem de er, skal få de samme mulighetene uansett.

Det å sørge for at familier som i dag mottar økonomisk sosialhjelp, kan beholde den universelle barnetrygden vi har for absolutt alle i Norge, sånn at alle barn får de samme mulighetene, er ett steg vi må ta. Framover må vi ta mange flere. Vi må sørge for at folk får et mer rettferdig og stabilt boligmarked. Vi må sørge for at folk får muligheten til å lære seg norsk og bli en del av samfunnet, og ikke minst må vi få flere familier ut i arbeid. Det kommer denne regjeringen til å legge all vår innsats i å sørge for.

Er det én ting vi vet, er det at kontantstøtten bidrar til det motsatte. Den er hemmende for integrering, for likestilling og for arbeidslinja. Og er det noe vi trenger for å motkjempe fattigdom, er det bedre integrering, bedre likestilling og å få flere ut i arbeid. Der kontantstøtten kun gjelder noen få, gjelder barnetrygden oss alle. Vi har bestemt at fellesskapet skal stille opp for alle i Norge hvis de får barn, og det gleder jeg meg til å stemme for i dag.

Aleksander Stokkebo (H) [12:06:08]: På Høyres vakt styrket vi familienes økonomi og tok opp hansken mot barnefattigdom. Et av verktøyene for å gjøre det, er barnetrygden, og derfor ble den med Høyre, Framskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre økt for første gang på over 20 år. For barn og unge mellom 6 og 18 år ble det 1 000 kr ekstra. Samtidig vet vi at de første årene av barnets levetid kan være spesielt krevende og kostbare. Derfor økte vi barnetrygden for barn opp til 6

år med 8 200 kr. Hele økningen ble holdt utenfor beregningen av sosialhjelp, og det var et positivt bidrag særlig til familier med lav inntekt.

Utover den historiske satsingen som er gjort, mener Høyre at veien videre må være en diskusjon i de årlige budsjettprosessene hvor en vurderer tiltak og hvilke tiltak som har best effekt. Det er den samlede innsatsen, summen av tiltakene og effekten av dem, som teller i kampen mot barnefattigdom.

Det viktigste vi kan gjøre, er å få flere i jobb. Under vårt siste år i regjering økte innsatsen for dem uten arbeid med 1,4 mrd. kr. I tillegg gjorde vi på Høyres vakt en rekke andre grep som hjalp barnefamiliene og bekjempet barnefattigdom. Vi laget en egen strategi mot barnefattigdom, og barnetrygden ble som nevnt økt med 8 200 kr for barn under 6 år. Vi innførte gratis kjernetid sånn at alle barn, uavhengig av økonomi, fikk delta i barnehagen. Vi fikk på plass bemannings- og pedagognormer som sikrer flere trygge voksne til å følge opp barna. Vi senket skatten for dem med minst og foreslo å øke foreldrefradraget til 25 000 kr per barn, slik at det ble mer rom i økonomien til barnefamiliene. Vi satte i gang fritidskortet, hvor barn og unge fikk 2 000 kr i året til å delta på en valgfri fritidsaktivitet, sånn at alle skulle få råd til å delta. Dessverre ble flere av disse sosiale satsingene, som fritidskortet, reversert av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Men Høyre gir seg ikke. På vår vakt styrket vi familienes økonomi, økte barnetrygden og tok opp hansken mot barnefattigdom, og den jobben skal vi fortsette med uforminsket styrke.

Kirsti Bergstø (SV) [12:09:11] (komiteens leder): De økonomiske forskjellene i samfunnet øker, og de kjennes aller mest for dem som har aller minst. Jeg har selv jobbet på Nav og sett fortvilte foreldre, som erkjenner at deres inntekt ikke strekker til, i øynene og sett den fortvilelsen og avmakten som følger med det.

I altfor mange kommuner har de som har måttet søke om økonomisk sosialhjelp og fått det, erfart at det i praksis betyr at de mister sin barnetrygd. Det har SV klart å snu i mange kommuner gjennom å jobbe for at lokale endringer skulle skje. Jeg er veldig glad for at vi har et flertall som har samlet seg om å si at i Norge skal det ikke lenger være sånn at man i praksis mister barnetrygden når man søker om økonomisk sosialhjelp. Det betyr utrolig mye for dem det gjelder. Det å rett og slett ha mer å leve av er helt avgjørende for å kunne gjøre noe med nettopp de økende økonomiske forskjellene. Det er hva man har til å betale for brød og melk hver eneste måned, som avgjør om man klarer seg eller ikke, om man får endene til å møtes. Derfor har jeg også lyst til å

takke Kristelig Folkeparti i dag for å ha presset på for å øke nettopp barnetrygden.

Det er ofte sånn at vi ender opp i diskusjoner om behovsprøving eller universelle ordninger når vi har debatter som dette. Derfor er det så viktig at vi nå har et nytt flertall, som ikke har behovsprøving som vei, men det å bre ut velferden gjennom universelle ordninger som står seg selv om inntektene varierer. Livet er uforutsigbare greier, men det å ha nok til å kunne ha brød og melk på bordet er noe man må sikre, det er det som er grunnlaget for tryggheten til folk, det er velferd.

Derfor er det er like lite provoserende at folk som kanskje ikke har det største behovet for barnetrygden, får nettopp den, som at også de som har mye, får muligheten til å dra på sykehus uten å komme ut med en voldsom regning. Det er sånn vi styrker fellesskapet.

Derfor vil jeg takke for initiativet fra forslagsstillerne, men er likevel glad for at vi faktisk har gjort de endringene som det bes om.

Mímir Kristjánsson (R) [12:12:21]: Vi bor i det rikeste landet i den rikeste tiden på jorda – et land som flyter over av melk og honning, og der vi hvert eneste år setter nye rekorder både på børsen og i antall milliardærer. Likevel er det sånn i dette landet at 116 000 barn må vokse opp i det som Statistisk sentralbyrå kaller vedvarende lavinntekt, eller som alle andre i Norge ville kalt fattigdom. Det er en skandale, det er en skam, og det er en alvorlig politisk feil som har fått utvikle seg under skiftende regjeringer over lang tid.

Jeg er trygg i troen på at den beste måten å hjelpe fattige mennesker på, er å gi dem penger. Den enkleste og beste måten for å få fattige mennesker til å ha mer å rutte med, er å gi dem penger. Å gi dem skjemaer de må fylle ut, dokumentasjonskrav de må bevise – nei, det er ikke den aller beste måten å sørge for at fattige familier får mer å rutte med. Det er mye bedre å gi dem penger. Å ha barn er en av de største innvirkningene på økonomien for alle, enten man har lite eller mye penger, og det er en ekstra stor innvirkning for dem som har lite fra før. Det er dette som er fantastisk med barnetrygden. Det er ingen spørsmål stilt, annet enn at barnet er der og er født, selvfølgelig. At barnetrygden er universell, har vært avgjørende for at den har fungert så godt for å bekjempe fattigdom.

Så er det ett problem, og det er at vi ofte snakker om at barnetrygden ikke er behovsprøvd. Men i store deler av Norge har jo barnetrygden vært omvendt behovsprøvd! Den har vært sånn at uansett hvor rik man er, får man barnetrygd, men hvis man er veldig, veldig fattig, da får man ikke barnetrygd. Da skal den avkortes mot sosialhjelpen. Derfor er det så gledelig det regjeringen har gjort allerede i budsjettet i fjor høst ved å si at man

nå skal holde barnetrygden utenfor beregningen av sosialhjelp. Derfor er det også gledelig at Kristelig Folkeparti, som skal ha mye honnør for den kampen de kjempet for å øke barnetrygden i forrige periode, nå kommer med et forslag som skal sikre at kommunene heller ikke får det handlingsrommet på sikt, uansett hvilken regjering som styrer.

Jeg må minne om at torsdag i forrige uke hadde vi en opphetet debatt om Stortingets godtgjørelser og doble feriepengene osv. Da var ikke stortingsflertallet klare for å gå inn for det som heter avkorting av Stortingets godtgjørelse opp mot tidligere opptjente feriepengene. Nå sitter vi med avkorting i motsatt ende av skalaen, nemlig at folk skal få sin sosialhjelp eller sin bostøtte avkortet dersom de får barnetrygd. Det er en skammelig og dårlig avkorting og er et målrettet angrep på dem med dårligst økonomi. Derfor er jeg glad for at vi nå har fått ryddet opp i det, og derfor vil vi også stemme for forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [12:15:36]: For mange barn lever i familier med vedvarende lavinntekt i Norge i dag. Tall fra SSB viser at barn av innvanderforeldre og enslige forsørgere er sterkest representert av barn med familier med lavinntekt. Årsaken til dette er kompleks og sammensatt, og det er derfor avgjørende med en helhetlig innsats.

Barnetrygden sto på stedet hvil under Arbeiderpartiet og Senterpartiets forrige regjeringssperiode. Jeg er derfor veldig glad for at Kristelig Folkeparti, både i budsjettforlik i Stortinget og i regjering de siste årene, har fått gjennomslag for å øke barnetrygden betydelig – for de minste ungene opp til 6 år med 8 200 kr. Bakgrunnen for dette er at det er i denne fasen barnefamiliene har lavest inntekt. For de over 6 år økte man barnetrygden med 1 000 kr. Dette gjorde vi fordi vi vet hvor viktig det er at barn vokser opp med trygge økonomiske rammer, og fordi barnetrygden er viktig for å motvirke barnefattigdom og økte forskjeller.

I tillegg fikk Kristelig Folkeparti gjennomslag for at vi skulle innføre et fritidskort på 2 000 kr i året for barn mellom 6 år og 18 år – et viktig tiltak for å sikre at ingen barn skal stå med lua i handa for å be om å bli med på en fritidsaktivitet. Denne muligheten har regjeringen sagt at de vil skrote. Det er trist – først og fremst for alle dem som ikke får mulighet til å være med.

Også kontantstøtten er et viktig tiltak mot barnefattigdom. Bakgrunnen for kontantstøtten er å gi småbarnsforeldre fleksibilitet og valgfrihet for barna når de er veldig små. Det er de som er best til å vurdere om ungene skal være litt lenger hjemme, eller når de skal begynne i barnehagen. Likevel viser tallene fra SSB at kontantstøtten også har hatt betydning for familier med

lavinntekt. Kontantstøtten er ikke primært et fattigdomstiltak, men det er likevel viktig å sikre at kommunene ikke kan ta med kontantstøtten i beregningen når ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven skal utmåles.

Jeg er glad for at SV har fått gjennomslag for at barnetrygden skal holdes utenfor beregningen av sosialhjelp, men de går dessverre ikke langt nok. Det må også holdes utenfor ved beregning av ytelser etter bostøtteloven. Det samme gjelder for kontantstøtten. Derfor vil jeg ta opp Kristelig Folkepartis forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Hadle Rasmus Bjuland tatt opp de forslagene han redegjorde for.

Statsråd Hadia Tajik [12:18:23]: Barnefamilier som har lite pengar, har ofte samansette utfordringar med behov for eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Eg er veldig oppteken av at me skal prøva å finna dei mest mogleg treffsikre tiltaka for å betra levekåra til familiar som er vanskelegstilte, og sikra behova til ungane sånn at dei vert særskilt varetekne. Eg opplever at alle dei som har teke ordet så langt, gjev uttrykk for nokre av dei same ambisjonane, men me gjev uttrykk for veldig ulike verkemiddel.

Denne regjeringa meiner at universelle velferdstjenester og gode ordningar for inntektssikring bidreg til sosial utjamning, at det dempar konsekvensane av låg inntekt, og ikkje minst at det førebyggjer framtidig fattigdom blant ungar. Regjeringa vil bl.a. satsa på billigare barnehage og SFO for alle barnefamilier, innføra eit dagleg skulemåltid og auka momskompensasjonen til dei frivillige. Dette er satsingar som skapar meir rom i privatøkonomien.

Straumordningane som har vorte sette i verk gjennom denne vinteren, viser òg at me har ei regjering som er oppteken av sosial rettferd. Eg minner om at det var ingen verktøy i verktøykassa då me stod overfor straumprisar som kunne ramma spesielt dei som har minst frå før. Dei ordningane var denne regjeringa nøydd til å laga sjølv, ifrå botnen av.

Eg meiner òg at andre tiltak i regi av kommunane kan treffa ungar betre enn det dette representantforslaget vil kunna gjera. Det kan f.eks. vera dekning av utgifter til idrett eller andre fritidsaktivitetar. Me veit at økonomisk sosialhjelp er ei behovsprøvd yting som skal sikra eit forsvarleg livsopphald. Ved vurderinga av retten til økonomisk sosialhjelp og beregninga av stønadsnivået kan ein ta omsyn til alle typar inntekter, inkludert barnetrygd. Det lokalpolitiske handlingsrommet gjev i dag ganske stort rom for kommunane til å behandla barnetrygda ulikt ved beregning av stønad til barnefamilier, men me veit jo at barn og unge likevel er spesielt sårbare, og at det kan vera behov for særleg å vareta dei. Det

er ei ordning som er uavhengig av inntekt, og me ser òg at ein tredjedel av kommunane rapporterer at dei nettopp held barnetrygda utanfor beregninga av økonomiske stønader.

I budsjettforliket i Stortinget mellom Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV kom det fram at regjeringa skal fremja lovforslag om at barnetrygda skal verta halden utanfor ved beregning av økonomisk stønad, med effekt frå 1. september 2022. Det ser eg fram til å koma tilbake til, så raskt som mogleg. Når det gjeld kontantstøtta, har regjeringa gjennom Hurdalsplattforma varsla at me der vil ta nokre grep, bl.a. å avvikla kontantstøttordninga for ungar mellom 18 og 24 månadar, og at me skal erstatta den med ei småbarnsstøtte for dei som har søkt om, men ikkje fått barnehageplass.

Tobias Drevland Lund (R) [12:22:11]: 115 000 barn i Norge vokser opp i vedvarende lavinntekt, eller det representanten Kristjansson kalte fattigdom. Mitt eget fylke eller valgdistrikt, Telemark, er et av fylkene i Norge som har aller flest barn som vokser opp i fattigdom. Dette er våre barn – våre barn og unge som kanskje ikke får de samme mulighetene som andre barn og unge, som kanskje ikke får de samme mulighetene til å dra på fotballtrening, dans eller teater, fordi lommeboka til foreldrene rett og slett ikke strekker til. Dette er barn i familier som kanskje ikke har råd til å kjøpe vinterjakke eller sko når vinteren kommer, fordi lommeboka ikke strekker til. Dette er barn i familier som kanskje aldri får muligheten til å dra på ferie, verken innenlands eller utenlands, fordi lommeboka til foreldrene ikke strekker til.

Hva sier barna og de unge selv om denne situasjonen når de skal prøve å sette ord på det? En anonym gutt er sitert på det norske barne- og familiedirektoratets nettsider. Der står det:

«Når man ikke får vært med i vennen din sin bursdag fordi man ikke har råd, slutter de til slutt å spørre om man vil være med. Vennen blir borte.»

En bedre beskrivelse av situasjonen barn som vokser opp i fattigdom, befinner seg i, skal man lete lenge etter.

Å gjøre noe med fattigdommen i Norge krever mange strukturelle tiltak:

- innenfor arbeidslivet, for å sørge for et trygt organisert arbeidsliv
- innenfor boligmarkedet, for å sørge for at flere får tilgang til rimelige steder å bo
- innenfor skole og med inkludering

Men ett tiltak som er enkelt og svært målrettet, er å sørge for at alle familier får tilgang til barnetrygd. Altfor lenge har det vært en praksis der alle i Norge får muligheten til å motta barnetrygd, bortsett fra dem som tren-

ger det aller, aller mest, nemlig familier som på en eller annen måte får utbetalt økonomisk sosialhjelp. Det betyr at barnetrygden er blitt avkortet for disse familiene. Vi har altså hatt et system som tillater å stjele penger fra dem som trenger det aller mest. Denne uretten er vi i Rødt utrolig glad for at endelig blir gjort noe med.

Jeg har selv vært med som folkevalgt i Kragerø kommunestyre og sørget for at alle barnefamilier skal få tilgang til sosialhjelp. Det samme har Rødts folkevalgte rundt omkring i hele Norge kjempet for i mange, mange år. Vi har møtt motstand, vi er blitt avfeid – særlig av høyresiden – men nå skjer det. Derfor er det en stor seier i kampen mot de økende forskjellene og i kampen for å sørge for at alle barn og unge, uansett hva slags bakgrunn de har, skal få bedre muligheter.

Kristelig Folkepartis forslag nr. 1 er også noe Rødt støtter som et viktig forslag.

Torbjørn Vereide (A) [12:25:22]: Før eg kjem til innlegget mitt, ønskjer eg for ordens skuld å seie at det ved ein inkurie har skjedd ein feil i merknaden i innstillingsdokumentet. Det gjelder siste avsnitt på side 2 og første avsnitt på side 3. Der er det ikkje meininga at vi skal liggje inne. Eg håper at det blir teke med i protokollen og korrigert.

Når ein har vakse opp under ganske heldige forhold og kjent kva verdi det har å vere ein del av eit fellesskap, ha tryggleik i barndomen, få moglegheit til å vere på SFO-en, ha mat i matpakka, delta på idrettsarrangement og over linja sleppe å tenkje over familieøkonomien som fem-, seks- og sjuåring – då er ein heldig.

For underteikna, til liks med sikkert veldig mange andre, er det ein kontrast når ein ser sine egne vener bli sitjande igjen utanfor SFO-en, måtte bli sitjande igjen når ein reiser på fotballtreninga, eller at når ein sjølv tenkjer på moglegheita til å vere med på skuleturar og utflukter, har ein vener som tenkjer på kor vanskeleg det er for mamma og pappa å betale rekningane sine.

Vi veit at for dei som har minst, og for alle dei 116 000 barna som lever i fattigdom, er mangelfull økonomi grunnlag for uro, og i mange tilfelle blir det utløp til krangel og utryggleik. Barnetrygda har alltid vore meint som ei universell ordning som skal treffe alle, men det vi ser, er at det er nettopp dei som har trunge ho aller mest, dei som har minst, som ikkje har fått ho. Noko sånt hadde vi aldri akseptert om det var prisrabattar på barnehage for alle utanom dei som hadde minst, eller i andre delar av samfunnet. Sånn kan vi ikkje ha det, og difor er eg utruleg glad for at regjeringspartia, Arbeidarpartiet og Senterpartiet, saman med SV og saman med fleire ryddar opp i dette ein gong for alle.

Eg må òg leggje til det prinsipielle med kontantstøtte, og eg synest det er fleire representantar som har teke

det opp på ein utmerkt måte: Det er ei ordning som er med på å skape forskjellar. Difor seier vi nei til ho.

Arbeidet vårt føregår på mange område. Det føregår i arbeidslivet, det føregår i utdanning, og det føregår òg i sosial utjamning. Der er regjeringa vår botnsolid.

Presidenten: Feilene i merknadene som ble påpekt, er notert.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:28:49]: Jeg vil også takke Kristelig Folkeparti for å ha reist temaet. Senterpartiet er en varm forsvarer av at barnetrygden skal være en universell ordning, og vi har også klart i vårt stortingsprogram at barnetrygden skal holdes utenfor ved utregning av sosialhjelp.

Vi har ikke fattige barn i Norge, men vi har fattige foreldre. Det vi nå gjør, er å rette opp en urett. Når vi gjør det, er det et resultat av forhandlingene mellom SV og regjeringspartiene. Det er det som førte til at det nå blir rettet opp. Verken av den forrige regjeringen eller under nåværende regjering ble det prioritert å rette opp dette. Rett skal være rett når det gjelder presentasjonen av hva som skjer.

Vi er også veldig glad for at barnetrygden nå ikke skal tas inn i beregningen av økonomisk sosialhjelp, og at det skal rettes opp fra 1. september i år. Vi fra regjeringspartienes side står bak kontantstøtteordningen. Det er beskrevet i Hurdalsplattformen. Når vi kjenner til kontantstøtten og hvordan den nå er blitt revidert, ser vi ikke at en skal behandle den på samme måte som barnetrygden. Altså: Vi skal ikke holde kontantstøtten utenfor ved beregning av økonomisk sosialstøtte – dette fordi det er et valg som den enkelte har, om en vil ha barnehageplass eller kontantstøtte. Dette gjelder svært få mennesker. I perioden 2018–2020 var det 1,1–2,4 pst. av dem som mottok kontantstøtte, som også fikk økonomisk sosialhjelp.

Det siste punktet som jeg vil kommentere, er det – som ikke lenger er fra et flertall, fordi Arbeiderpartiet ved en inkurie var med på det – som står om at en «er opptatt av å jobbe for at det skal innføres en statlig, forpliktende normering av økonomisk sosialhjelp som sikrer at alle kan leve på et akseptabelt forbruksnivå i tråd med referansebudsjettet.»

Senterpartiet er, som det framgår av innstillingen, uenig i slik normering. Det er opp til folkevalgte i kommunene å vurdere ulike forhold i landet, eksempelvis bokostnader. Derfor er det ikke rett å ha en statlig normering på det punktet, og det framgår av vår merknad i innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:31:45]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Kultur- og likestillingsdepartementet (midlertidig tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser) (Innst. 151 S (2021–2022), jf. Prop. 58 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Tage Pettersen (H) [12:32:54] (ordfører for saken): La meg starte med å takke komiteen for at vi klarer å behandle denne saken om strømstøtte til frivillige organisasjoner på svært kort tid. Det viser at vi tverrpolitisk har vært opptatt av å komme med en viktig håndrekning til frivilligheten så raskt som mulig, når Stortinget først fikk en sak om dette.

I saken foreslår regjeringen å bevilge 250 mill. kr til en midlertidig tilskuddsordning som følge av ekstraordinære strømpriser. Frivillige organisasjoner har ikke vært omfattet av ordningene regjeringen har lagt fram tidligere. Det totale bevilgningsbehovet er basert på estimater på strømforbruk, gjennomsnittlig strømpris for desember 2021, terminpriser for perioden januar-mars 2022 og en kompensasjonsgrad på om lag samme nivå som strømstønadsordningen for husholdninger. Det foreslås at tilskuddet fordeles til kommunene, som deretter viderefordeler til lag og foreninger i sin kommune.

Både Norges Idrettsforbund og Frivillighet Norge har vært tydelige i sine innspill under behandlingen. Oppsummert har de løftet inn følgende: at alle idrettslagseide anlegg, uansett eierform og hva lokalene brukes til, kan søke kompensasjon, at alle organisasjonsledd må inkluderes i ordningen, at det ikke må bli en øvre begrensning på antall kilowattimer det kan søkes kompensasjon for, at ordningen må utvides til å inkludere økte kostnader til bruk av alle typer energikilder, og at terskelverdien for kompensasjonen senkes til 50 øre/kWh.

Komiteen har også merket seg at Frivillighet Norge trekker fram viktigheten av at en oversikt over hvem som søker om støtte, hvem som får tildelt støtte, og hvor mye støtte den enkelte får, blir offentlig tilgjengelig.

De fleste innspillene er ivaretatt gjennom merknader fra komiteen. De borgerlige partiene fremmer imid-

lertid flere forslag i saken, som det vil bli redegjort for senere i debatten. Men jeg benytter anledningen nå til å ta opp de forslagene Høyre står bak, pluss til å si at vi støtter Kristelig Folkepartis løse forslag nr. 7.

Innstillingen fremmes av en samlet komité. Vi ber der regjeringen løpende sikre økte bevilgninger til enkeltkommuner som kan dokumentere at de ikke har fått tildelt tilstrekkelige midler til å dele ut støtte til frivillige organisasjoner i sin kommune, med om lag tilsvarende dekningsgrad som stønadsordningen for private husholdninger, og komme tilbake med forslag i revidert nasjonalbudsjett for 2022 dersom det blir behov for økte bevilgninger.

Helt avslutningsvis vil jeg vise til at komiteen er tydelig på at ordningen må bli ubyråkratisk, enkel og sikre rask utbetaling til frivilligheten. Denne utålmodigheten forutsetter vi også at formidles til kommunene som skal forvalte denne ordningen.

Presidenten: Representanten Tage Pettersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:35:54]: Jeg er stolt av at en på rekordtid har fått laget en solid støtteordning for idretten og frivilligheten. Her har det vært effektivt arbeid fra regjeringa og nå en effektiv behandling i Stortinget. Jeg vil også takke komiteen for godt og raskt arbeid og takke SV spesielt for de gode samtalene vi har hatt, som ligger til grunn for den enigheten i saken som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV her har. Dette betyr at vi raskt får en ordning opp å stå og ikke minst at vi raskt får pengene ut. Det er viktig, for behovet der ute er stort.

De økte strømregningene har truffet idretten og frivilligheten hardt, organisasjoner som har hatt stram økonomi. Konsekvensene kunne derfor blitt alvorlige. Flere har snakket om at de hadde måttet kutte i tilbudet, og spesielt i tilbud til barn og unge. Det hadde betydd mindre aktivitet i en tid da vi trenger mer aktivitet. Vi er på vei ut av en pandemi der vi egentlig trenger mer idrett, mer frivillighet og enda flere og sterkere fellesskap.

Jeg tror også det er klokt at en – som regjeringa har lagt det opp – får på plass en ordning på om lag samme nivå som husholdningene, med de samme prinsippene, og at det er kommunene som skal fordele. De kjenner de frivillige organisasjonene og idretten i sitt nærmiljø godt. De får også rom for skjønn, sånn at en får tilpasset til de lokale forholdene.

Som alltid når det kommer sånne ordninger, er det litt usikkerhet. Treffer disse ordningene meg? Treffer de min organisasjon og vårt behov? Derfor er jeg veldig glad for at det så tydelig er avklart også i enigheten at dette er ordninger som ikke skal ha makstak, som skal

inkludere fjernvarme – som også er direkte linket til strøm og strømprisen – og at en ivaretar ulike driftsformer, eierformer og underorganisasjoner, til og med f.eks. dem som leier bygg. Her er målet å få på plass en ordning som dekker de økte strømavgiftene. Ordningen skal være enkel, ubyråkratisk, rettferdig og ikke minst transparent. Målet nå må være å få pengene ut raskt.

Det er gjort et grundig arbeid med underlaget for dette estimatet. Det understrekes av at ingen andre partier har avvikende forslag til bevilgninger. Det stiller Stortinget seg enstemmig bak. Det er også et samlet storting som stiller seg bak et forslag som kom på initiativ fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, om at en skal følge situasjonen nøye og eventuelt komme tilbake i RNB.

Opposisjonen fremmer også et par forslag for å markere seg – jeg vil i hvert fall kalle det det – i saker som er avklart i enigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, omtalt i merknader. Derfor vil det bli noe ulik avstemning, men jeg håper ikke disse forslagene skaper usikkerhet der ute om hvem som skal få støtte, og at ordningen raskt må på plass. Det viktige for oss har vært å unngå forsinkelser med nye utredninger, og noen av forslagene legger opp til dette. Derfor vil vi ikke støtte de løse forslagene som har kommet fra Kristelig Folkeparti i saken.

Olav Urbø (Sp) [12:39:09]: I dag handsamar vi stønad for frivillige organisasjonar med omsyn til høge straumprisar. Frivillige organisasjonar er på mange måtar det tredje beinet eit samfunn er bygt på, ved sida av det offentlege og det private. Det vert lagt ned ein enorm dugnadsinnsats, dei bidreg til kompetanse, læring og ikkje minst inkludering og møteplassar for folk i alle aldrar.

Frivilligheita omfattar i ei eller anna form alle i dette landet og er ein del av identiteten vår. Tilgang på gode lokale er ein føresetnad, å eige eller leige bygg har ein kostnad, og straumprisen er ikkje uvesentleg. Å handtere dei straumprisane vi har no, er nesten ikkje mogleg for mange lag og foreiningar. Høvet til å få dekt dei auka kostnadene på anna vis er sær avgrensa, og risikoen for redusert aktivitet er difor stor.

Med korona som bakteppe er det ikkje mindre aktivitet ein treng no, men så mykje aktivitet som råd. Her vil frivillige lag og foreiningar spele ei viktig rolle. Det var difor heilt nødvendig å få på plass ei ordning så raskt som råd. Det har regjeringa gjort.

Ordninga og kompensasjonsgraden er på same nivå som for hushald og har ei ramme på 250 mill. kr. Den skal administrerast av kommunane, og den skal vere enkel, effektiv og sikre rask utbetaling. Det finst forskjellige typar eigartilhøve og driftsformer innanfor frivillige

organisasjonar. Ordninga skal ta høgde for det, og i tillegg kan det i særskilde tilfelle utøvast skjønn. Ordninga skal òg inkludere anlegg som brukar fjernvarme.

Regjeringa har lagt til rette for at ordninga kan tre i kraft så raskt som råd, og det er viktig. Straumrekninga kjem kvar månad, og det er alt krevjande for mange.

Ramma på 250 mill. kr er basert på eit estimert forbruk av straum, og ikkje dokumentert forbruk. Det er difor hefta ein del uvisse rundt det. Den uvisse må handterast for å sikre at frivilligheit kjem like godt ut som hushald. Difor fremjar ein samla komité forslag om at ein må kome attende i revidert dersom det viser seg at det trengst auka løyvingar.

Sigbjørn Framnes (FrP) [12:41:25]: Vinterens høge straumprisar har ramma hardt, og dei har ramma breitt. Mykje er sagt om straumkrisa, men lite er gjort. Regjeringa har endeleg fremja forslag om ordning for frivillige lag og organisasjonar som er ramma av straumkrisa. Me i Framstegspartiet har lenge påpeikt at frivilligheita er hardt ramma, og me har bl.a. sendt inn ei rekkje skriftlege spørsmål. Dette har statsråden svart kort på utan å ta tilstrekkeleg inn over seg kor hardt krisa har ramma.

Når regjeringa endeleg legg fram ei sak, gjer dei det med ei pakke som ikkje er god nok. Den føreslegne ordninga dekkjer rett og slett ikkje meirkostnadene som frivilligheita har. Det er tydeleg at regjeringa ikkje lyttar til frivilligheita eller idretten. Heldigvis gjer me det her på Stortinget. Eg vil hevde at det var Framstegspartiet, saman med resten av opposisjonen, som sikra at SV fekk pressa regjeringspartia til ein anstendig avtale. No får frivilligheita og idretten dekt utgifter til alle bygg dei brukar, uavhengig av organisasjonsform. No sikrar me at det ikkje skal vere eit tak på ordninga, og me sikrar at også fjernvarme blir dekt.

Det er ein skuffelse at posisjonen er for veike til å stemme for forslaga frå opposisjonen. Det er uforståeleg, all den tid dei hevdar i merknader å stå bak innhaldet. Framstegspartiet fremja, saman med dei andre borgarlege partia, forslaget som er i tråd med det SV har pressa regjeringspartia til å bli med på. Forslaget er meir bindande enn berre merknader.

Eg kan love at Framstegspartiet kjem til å følgje med argusauge kva regjeringa leverer. Det vil vere eit svik mot frivilligheita og idretten viss ein ikkje følgjer opp Stortingets vilje.

Til slutt vil eg ta opp Framstegspartiets forslag i innstillinga og varsle at me også kjem til å støtte dei to lause forslaga, nr. 6 og nr. 7, frå Kristeleg Folkeparti.

Presidenten: Da har representanten Sigbjørn Framnes tatt opp det forslaget han refererte til.

Kathy Lie (SV) [12:44:04]: Dette har vært en tøff vinter, og det blir en tøff vår for mange på grunn av de ekstremt høye strømprisene. Ganske tidlig i vinter fikk vi flere meldinger og medieoppslag om fortvilte organisasjoner, og da særlig idrettslag, som hadde fått så høye strømregninger at de ikke visste om de kunne fortsette driften. I mitt hjemfylke, Buskerud, har vi også sett at åtte år gamle Erle Gusfre fra Drammen har skrevet brev til statsministeren fordi idrettslaget hennes måtte avlyse fotballtreningen fordi de ikke hadde råd til å varme opp kunstgressbanen sin. Flere idrettslag har sagt at de enten må stenge eller øke deltakeravgiftene. Det er ikke god politikk for barn og unge.

SV har alltid vært opptatt av at alle barn og unge skal kunne delta på fritidsaktiviteter, og spesielt nå, etter at mange tilbud har vært stengt på grunn av pandemien, er det særlig viktig å opprettholde arenaer for barn og unges aktivitet. SV er tydelig på at vi har som mål å redusere forskjellene i samfunnet, og at et viktig tiltak for at barn ikke skal utestenges på grunn av familiens dårlige økonomi, er lavest mulig deltagerbetaling. Derfor har det vært svært viktig for oss å få på plass en støtteordning som kan hjelpe de frivillige organisasjonene som nå sliter med de skyhøye strømregningene, slik at de kan opprettholde sine tilbud uten at regningen belastes familiene.

Denne proposisjonen måtte vi vente på en stund, men da den først kom, har vi hatt god og effektiv behandling av den i Stortinget. Jeg vil berømme Arbeiderpartiet og Senterpartiet for gode og konstruktive forhandlinger om saken. Ordningen er gjort så enkel og ubyråkratisk som mulig for at pengene skal komme raskest mulig ut til mottagerne, og vi er enige om at det er den organisasjonen som betaler strømrregningen, som skal få støtte, uavhengig av om de leier eller eier, eller hva eierformen for anleggene måtte være. Det skal ikke settes makstak på forbruk, noe som er viktig for å favne frivillige organisasjoner, uavhengig av størrelsen på anlegget. Alt fra grendehus, haller og bane til skianlegg er inkludert.

Videre er jeg glad for at anlegg som benytter fjernvarme, også skal inkluderes i ordningen, da ganske mange idrettslag er tilknyttet fjernvarme. SV hadde også et ønske om at anlegg som benytter gass som energikilde, skulle inkluderes, men det ble vi ikke enige om. Vi forholder oss likevel til den enigheten vi har, fordi det vi derimot ble enige om, er noe vi er svært godt fornøyd med, nemlig at regjeringen løpende skal sikre bevilgninger til kommuner som kan dokumentere at midlene ikke strekker til, og at eventuelt økte bevilgninger vil bli håndtert i revidert nasjonalbudsjett.

Med dette forslaget og vedtak til bevilgning håper jeg Erle og alle andre barn og unge kan se fram til masse god aktivitet og et viktig fellesskap.

Hege Bae Nyholt (R) [12:47:17]: Det er bra at vi diskuterer en krisepakke til frivilligheten. Strømpriskrisen kommer på toppen av andre problemer frivilligheten har kjent på de to siste årene. Det har vært tøft å drive ulike organisasjoner og lag som kor og korps, frivillighetsentraler og idrettsforeninger, for å nevne noen av de veldig mange som er en del av frivilligheten, da vi innførte både en meter og to meter og Teams. Alle som har prøvd å være med på en korøvelse for små barn på Teams, vet at det er utfordrende. Øvelser ble flyttet ut i friluft, inn i biler eller over på digitale flater.

Vi vet at frivilligheten stilte opp som aldri før under pandemien. De har bemannet hjelpetelefoner, organisert innkjøp for mennesker i karantene og lånt ut fritidsutstyr til barn og unge i de periodene hvor det nærmest var det eneste vi hadde lov til. Folk over hele landet har jobbet på for å finne kreative løsninger for å holde liv i denne utrolig viktige delen av samfunnet vårt. Men det har vært tøft. Mange lag og organisasjoner har kjent på manglende inntekter fra utleie – det er ikke så mange som har giftet seg eller konfirmert seg de to siste årene – eller at kontingenten har falt bort fordi folk har sluttet.

Høsten og vinterens strømpriskrise har vist oss at dagens energimarked ikke fungerer. Jeg vil derfor vise til Rødts primærstandpunkt i denne saken, som er at vi må ta politisk styring over energimarkedet og innføre en makspris på strøm. Vi har foreslått en makspris på 35 øre per kilowatttime. Hvis regjeringen hadde turt å ta den politiske kontrollen over energien, kunne vi ha sikret ren energi til en fornuftig pris både til husholdninger, til næringslivet og til frivilligheten. Men når regjeringen ikke er villig til å ta politisk ansvar og innføre makspris, er det bra at det kommer en støtteordning. Vi er likevel bekymret for at terskelen for å få denne støtten er for høy. Rødt foreslår derfor at støtteordningen slår inn ved strømpris på over 35 øre per kilowatttime, ikke 70 øre.

2022 er utropt til frivillighetsåret. Det er et år hvor vi skal sette søkelys på alt det gode og viktige – og for noen livsviktige – arbeidet som gjøres over hele landet av ulike lag og organisasjoner. Det er altså året hvor vi skal møtes igjen, ansikt til ansikt. For å sitere statsråd Ola Borten Moe fra et intervju: Vi skal venne oss til hverandre igjen. For mange er det nettopp gjennom frivilligheten vi gjør det. Da må det være lunk på panelovnene, varme på kaffetrakteren og lys i lampene i både haller og ulike lagshus, og de ulike lagene og organisasjonene må ha en økonomi som ikke er spist opp av skyhøye strømpriser.

Med det fremmer jeg Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Hege Bae Nyholt tatt opp det forslaget hun refererte til.

Sofie Høgestøl (V) [12:50:22]: Venstre er glad for at man endelig har fått på plass strømstøtte til frivilligheten, men like fullt mener Venstre at regjeringens forslag ikke favner bredt nok. Mange frivillige lag og foreninger er i dag i en svært krevende økonomisk situasjon på grunn av pandemien. På toppen av dette skal ekstraordinært store strømutfgifter betales.

Her er et konkret eksempel fra Lier kommune som viser hvor store disse utgiftene har blitt: Stoppen Sportsklubb og Sparta/Bragerøen idrettslag betaler strømutfgifter til undervarme på kunstgressbaner. I 2020 betalte de om lag 107 000 kr for dette. I 2021 kom regningen på over 338 000 kr. Kostnadene har altså nesten tredoblet seg. Stoppen Sportsklubb betaler i tillegg strømutfgifter for Liungbanen. I november og desember 2021 lå strømregningen over 11 000 kr høyere enn på samme tid i 2020. Det understreker hvilke kostnadssummer vi nå snakker om.

Venstre viser til at det er kommunene som skal stå for tildeling av midler til strømstøtte. I regjeringens opprinnelige forslag var det i utgangspunktet bare organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret, som skulle motta denne støtten. En del eierformer medfører imidlertid at eiere ikke kan være registrert i Frivillighetsregisteret. Dette kan gjelde private eiere, stiftelser og samvirkeforetak. Likevel la regjeringen opp til at kommunene bare i særskilte tilfeller skulle kunne vurdere om det også skal gis tilskudd til sånne private virksomheter, som da ikke er registrert i Frivillighetsregisteret.

Vi fryktet at dette var noe som kunne ha bidratt til stor grad av usikkerhet og ulike lokale fortolkninger. Frivillighet Norge var også bekymret for at dette kunne gått ut over bredden i frivilligheten. Venstre delte disse bekymringene og fremmet derfor en del forslag for å utvide kompensasjonsordningen. Vi registrerer at regjeringspartiene og SV har inngått et forlik som ivaretar mye av dette, og det er vi glad for, men vi mener som sagt fortsatt at forslaget slik det står nå, ikke favner bredt nok. Derfor fremmer Venstre – i samarbeid med de borgerlige partiene – en rekke forslag for at denne ordningen skal treffe enda litt bedre.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:52:45]: Noen mener at konkurransedrevet næringsliv er bærebjelken i samfunnet. Andre mener at offentlig sektor er bærebjelken i samfunnet. Vi i Miljøpartiet De Grønne mener at ideell sektor og frivilligheten bør anerkjennes som en av de store bærebjelkene i samfunnet i mye større grad enn det gjøres per i dag. Vi setter derfor stor pris på at

disse tiltakene kommer fra regjeringen, og vi setter stor pris på arbeidet som er gjort i komiteen og blant partiene på Stortinget for å få denne ordningen så god som mulig, og ut så raskt som mulig. Vi forventer at merknadene følges opp, særlig at fjernvarme også skal inngå i ordningen.

Vi kommer også til å støtte flere av forslagene fra de blå partiene for å sikre at ordningen blir så inkluderende som mulig, men vi kommer ikke til å støtte de forslagene som ønsker å inkludere fossil energi i tiltakene. Vi forstår utmerket godt behovet, vi forstår intensjonen, men vi i De Grønne mener det er en bedre løsning heller å bruke penger på å sørge for alternative oppvarmingsløsninger, enn å sørge for at de fortsatt blir låst til å benytte seg av fossil energi.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [12:54:12]: De høye strømprisene har skapt store utfordringer for svært mange lag og foreninger. Flere lag har stått mellom enten å måtte kutte i aktiviteten eller kreve økte deltakeravgifter for å betale regningene sine. Det kan ikke skje. Barn og unge har allerede betalt en høy pris for de strenge koronatiltakene de siste årene. Hvis idrettslagene, menighetene og frivilligheten nå blir nødt til å kutte aktivitetstilbudet, vil det gå direkte ut over dem som allerede har betalt en høy pris. Derfor trenger vi nå en kompensasjonsordning som er rausere, og som treffer alle strømkunder.

Det er trist at regjeringen ikke har klart å komme med en god nok kompensasjonsordning for de idrettslagene, menighetene og alle andre frivillige lag og organisasjoner som nå lider på grunn av høye strømpriser. Dette er frivillige lag og organisasjoner som gjør en uvurderlig jobb for lokalsamfunnet. Det engasjerer å lese om idrettslaget på min egen hjemplass, Nærbø idrettslag, som har 94 000 kr i økte strømutfgifter på én måned. Det er mye penger som helt klart vil påvirke hvor mye de ellers vil kunne bruke på aktiviteter i løpet av en måned. Med en makspris på 50 øre per kilowatttime vil vi sikre at idrettslag og menigheter vil sitte igjen med en bedre kompensasjonsordning.

Forslaget fra regjeringen involverer ikke friskolene, folkehøyskoler, Den norske kirke, rusomsorg, barnevern og en rekke ideelle aktører. Dette er skoler og institusjoner som gjør en uvurderlig jobb, og som burde vært inkludert i kompensasjonsordningen fra dag én. Flere av skolene vil kunne bli nødt til å nedbemanne for å kunne betale de høye strømprisene. Det går ut over kvaliteten, og det går ut over ungene, som taper på dette.

Regjeringens håndtering av strømkrisen har båret preg av stadig flikking på ordningene – litt økning her og litt justering der. Denne ordningen er en del av dette. Istedenfor å lage en ordning hvor frivilligheten var

inkludert fra starten av, har det blitt laget en ordning som kun treffer noen. Om denne ordningen treffer godt nok, eller om det blir ytterligere flikking, vil kun tiden vise.

Kristelig Folkeparti fremmer forslag om en makspris som sørger for at vi kompenserer alt over 50 øre for alle strømkunder. Dette gjør vi etter å ha sett lappeteppe av ordninger fra regjeringen og at de ikke klarer å treffe sånn som vi hadde ønsket. Kristelig Folkeparti mener det er mye bedre å lande på en ordning som gir det samme til alle, som er enkel å forstå, og som er midlertidig for de mest kritiske fasene den er gitt i. Derfor foreslår vi nå en makspris eller en kompensasjon for alt over 50 øre fra desember 2021 til mars 2022. Jeg tar opp Kristelig Folkepartis forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Hadle Rasmus Bjuland tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Anette Trettebergstuen [12:57:14]: De høye strømprisene rammer nå mange gjennom vinteren og våren, og det rammer spesielt frivillig sektor hardt – idrettslagene, korpsene, velforeningene, grendehusene, beredskapsorganisasjonene eller Turistforeningen, for å nevne noen eksempler. Det skjedde idet vi var på vei ut av to år med en pandemi som har lagt store begrensninger på frivillige organisasjoners mulighet til å skape møteplasser og samle folk. Så skyter altså strømprisene i været.

For et idrettslag kan valget da stå mellom å stenge idrettshallen eller å kreve mer egenbetaling fra ungene på håndballaget. Kassa er tom, og det er lenge til neste cup eller loppemarked som kan gi økte inntekter. De frivillige er allerede slitne etter to år med pandemi og usikkerhet.

Selv om frivillig sektor og frivillige organisasjoner ikke er alene om å merke de økte strømprisene, er de i en særstilling. Det store flertallet av lag og foreninger har få muligheter til å dekke økte kostnader på andre måter enn nettopp ved å øke deltakeravgiften eller å redusere aktiviteten. Ingen av de to alternativene er ønskelige.

Vi er opptatt av at strømkrisen ikke skal gi et dårligere fritidstilbud, særlig til barn og unge. Derfor behandler vi i dag tilskuddsordningen til frivillige organisasjoner. Den skal kompensere om lag samme andel av strømkostnadene som i ordningene for husholdninger og for landbruket, men med noen tilpasninger for å gjøre ordningen enkel og ubyråkratisk, både for organisasjonene som søker, og for kommunene som skal forvalte ordningen. Vi legger opp til én søknad og én utbetaling for hele perioden – desember til mars – samlet. Organisasjonene trenger bare oppgi enkel nøkkelinformasjon om strømforbruket, og så fordeler kommunen tilskuddet mellom søkerne.

Vi har vært opptatt av at tilskuddet skal nå fram til dem som sliter med strømregningen nå. Vi har derfor foreslått en fleksibel ordning som tar høyde for at frivillig sektor er mangfoldig. Vi har ikke foreslått noe makspris på forbruk, og vi har heller ikke foreslått strenge avgrensninger for hvem som kan søke, slik flere har påstått her i dag. Kommunene har store muligheter til å gjøre lokale tilpasninger slik at ordningen treffer den lokale frivilligheten i all dens mangfold.

Vi har som sagt heller ingen forskjellsbehandling av driftsformer eller eierskap. Poenget er at frivillige lag og foreninger, eller organisasjoner med stor grad av frivillig innsats, skal få dekket sine strømkostnader. Det har vi klart med den ordningen vi foreslår her i dag, og det håper jeg Stortinget støtter.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [13:00:29]: Statsråden har vært veldig opptatt av å sikre både idretten og kulturlivet en forutsigbarhet når det gjelder korona, og kompensasjon og tiltak for det. Nå forstår jeg at koronatiltak og strømstøttetiltak er to forskjellige ting, men begge deler handler om en ekstraordinær situasjon, og det handler om å sikre drift fram til vi er tilbake til det normale. Mange idrettslag forteller, som kulturlivet, at det vil ta tid; det er ikke bare å snu seg rundt og få på plass turneringer. Så mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden være villig til å komme tilbake til Stortinget – etter mars – dersom det viser seg at strømprisene fremdeles er mye høyere enn vanlig? Vi er allerede i midten av februar, så min bekymring er forutsigbarheten for sektoren.

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:01:16]: I første omgang vil denne ordningen på 250 mill. kr dekke strømforbruket fra desember og ut mars. Så har regjeringen sagt at når det gjelder de ulike typer strømstøtteordninger vi nå har laget – for husholdningene, for studentene, for landbruket, men også for frivilligheten – vil vi følge med på situasjonen og er ikke fremmed for å komme tilbake, eller å fortsette ordningene, dersom det er behov for det. Så det vurderer vi kontinuerlig.

Sigbjørn Framnes (FrP) [13:01:57]: Sjølv på denne korte tida eg har vore inne, har idrettslag teke kontakt. I går kveld ringte Nordnes Idrettslag meg og var fortvila – ei straumrekning på 72 000 kr, og no må dei tenkje kreativt for å møte den neste rekninga på 70 000 kr. Det er ikkje mange inntektskjelder eit idrettslag har, og dei vil nødig auke medlemskontingentane, då det går ut over dei som har dårlegast betalingsevne. Spørsmålet dei

hadde til meg er: Når blir straumstøtteordninga utbetalt til dei? For det hastar. Frå desember 2020 til desember 2021 auka straumrekninga deira med 316 pst., sjølv med eit redusert forbruk på 2 600 kWh.

Kva svar har ministeren til dei spørsmåla frå idrettslaget, og kva tenkjer ministeren å gjere overfor kommunane slik at utbetalingane skjer så raskt som mogleg?

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:02:59]: Det er akkurat på grunn av de bekymringene som representanten har fått, og som vi også har fått, at vi nå i dag foreslår for Stortinget en enkel og ubyråkratisk ordning der frivillige lag og foreninger får støtte via kommunene. Det blir enklere å søke for det enkelte lag, den enkelte forening. Man skal drive med aktivitet, ikke med byråkrati og søknader. Vi gir også pengene gjennom kommunene slik at kommunene også kan utvise skjønn overfor hvilke lag og foreninger som har såpass stort innslag av frivillig aktivitet at de kvalifiserer for å få strømstøtte.

Nå fikk Stortinget denne saken 4. februar. Vi har laget en helt ny ordning som skal treffe dem som er i frivillighetsregisteret. Den har ikke vært laget før, og jeg er fornøyd med at vi har fått dette til på veldig kort tid. Og så fort dette vedtaket er gjort, skal vi få de pengene ut til kommunene, som kan begynne å betale regningene til lag og foreninger.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [13:04:06]: Vi ser nå at deler av frivilligheten er tvunget inn i en situasjon der de er avhengige av fossil energi for oppvarming. Det er en uforutsigbar energikilde. Vi vet jo at deler av årsaken til at strømprisene er så høye, er at strømprisen er koblet til prisen på fossil energi, som har steget. Det er altså en uforutsigbar energikilde for framtiden. Hvilke tiltak ser statsråden for seg at vi kan gjøre for å gjøre frivilligheten mer uavhengig av denne energikilden?

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:04:39]: Hvilke energikilder frivillige lag og foreninger er avhengige av, er vel like forskjellig som det store antallet lag og foreninger innenfor frivilligheten. De fleste har kraftkrevende anlegg eller klubbhus og den type ting, og veldig mange er avhengige av strøm eller fjernvarme – de fleste er det. Derfor gir vi også nå strømstøtte til dem som bruker strøm og fjernvarme.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Turid Kristensen (H) [13:05:32]: De ekstraordinære strømprisene er vanskelige å takle for mange, og det gjelder ikke minst idretten og frivilligheten. Ropene om hjelp var tydelige da prisene for alvor ble høye. Uten tilskuddsordningen var beskjeden krystallklar: Enten måtte organisasjonene sette opp medlemskontingen-

ten, eller så måtte de ta ned aktiviteten. Begge deler er veldig uheldig. Etter nesten to år med pandemi er det siste vi trenger at barn og unge blir møtt med stengte dører. Det må bare ikke skje.

Regjeringspartiene skryter av at endringen kommer raskt. Det er nok et definisjonsspørsmål. Høyre og Venstre etterlyste ved flere anledninger tiltak for å hjelpe frivilligheten. Den 17. desember fremmet vi et forslag hvor vi ba regjeringen om å vurdere hvilke konsekvenser strømprisene hadde, og komme tilbake så raskt som mulig med avbøtende tiltak. Det ble nedstemt. Den 24. januar fremmet vi et forslag om at det skulle opprettes en søknadsbasert kommunal kompensasjonsordning for å bistå frivillige lag og organisasjoner. Dette ble også nedstemt. Regjeringens svar var hele veien at de hadde forståelse for den vanskelige situasjonen, og at de fulgte situasjonen nøye. Det hjalp ikke akkurat de som var rammet, og jeg mener det ikke burde være nødvendig å følge situasjonen nøye fullt så lenge som de gjorde for å få øye på Alvoret.

Vi er imidlertid veldig glade for at vi i dag omsider får på plass en ordning som skaper mer forutsigbarhet og ro for en veldig viktig sektor i vårt samfunn. Jeg er også glad for at vi får på plass en ordning som er veldig mye bedre enn den som først ble lagt fram av regjeringen – en ordning som tar opp i seg det aller meste av det Høyre har ment at ordningen må omfatte, og en ordning som SV helt åpenbart har vært med på å påvirke og forbedre kraftig. Så en takk til SV fra meg her i dag.

Vi fremmer i dag flere forslag om det vi mener har vært nødvendig for å få en god nok ordning for idretten og frivilligheten. De viktigste endringene for Høyre er at ordningen må gjelde alle idrettsanlegg, uansett eierform, alle typer lokaler hvor frivilligheten betaler energiregningen, alle organisasjonsledd og ulike typer energikilder.

Det beste hadde utvilsomt vært om regjeringspartiene og SV hadde stemt for forslagene som fremmes her i dag. De fremmes ikke som en markering, som representanten Torstein Tvedt Solberg nevnte her på talerstolen. Faktisk la vi fram våre forslag og våre merknader før enigheten ble oppnådd. Så om noe er det regjeringspartiene og SV som faktisk har kopiert våre forslag og det vi mener er nødvendig. Men selv om det ikke blir vedtatt, regner jeg uansett med at regjeringen vil følge opp, og jeg forventer at de gjør det, når det først er oppnådd enighet. Dette trenger og fortjener idretten og frivilligheten og alle dem som får glede av den aktiviteten de skaper.

Amalie Gunnufsen (H) [13:08:35]: Jeg tror veldig mange av dere som sitter her, i en eller annen form var med og feiret at frivillighetens år 2022 var i gang, allere-

de i desember. Etter 15 måneder med tomme fotballbaner, klubbhus og dansegulv, med usikkerhet, tap av inntekter og smittevernregler, var det endelig frivillighetens tur. Men allerede i november var det veldig tydelig at idretten skulle gå rett fra en helsekrise og inn i en strømkrise. I Lyngdal idrettslag gikk strømutgiftene fra 15 000 kr de to siste månedene i 2020 til 93 000 kr de to siste månedene av 2021. Det er en økning på 600 pst.

Hjemme i Kristiansand sto det en flunkende ny turnhall klar. De har bygget den etter alle skikker, slik at det ikke skulle være noe varmetap, men strømgregningene for november og oktober ble allerede et stort sjokk for klubben. De sa selv at de godt kunne ta ned varmen, men det sier seg selv at det ikke er lett å øve på flikk flakk med ullodder.

Idretten og frivilligheten består av mange fantastiske ildsjeler som ønsker å gjøre noe godt for barn og unge og nærmiljøet sitt. Disse frivillige, som bruker all sin fritid på å planlegge og tilrettelegge for andre, hadde for tjent en pause fra uforutsigbarheten etter pandemien. Det er veldig bra at disse pengene kommer, men allerede da Stortinget behandlet den ordinære strømtøtten den 17. desember, ble disse pengene og disse tiltakene etterlyst, mens frivilligheten har vært henvist til å vente helt fram til 3. februar. Det sier seg selv at det ikke har vært en pause fra uforutsigbarheten gjennom en kald desember og kald januar måned.

Helt til slutt: Frivilligheten er veldig mangfoldig. Lag og idrettsforeninger driver på forskjellige måter. I går kunne vi lese i Fædrelandsvennen om Sparebanken Sør Amfi Grimstad. Det er et AS, men det eies av en friidrettsklubb. I november og desember 2021 hadde de nærme 200 000 kr i strømutgifter. Det var en tredobling fra 2020. Selv om vi får forsikringer i dag, var likevel daglig leder av arenaen ganske bekymret for om de kom til å gå konkurs, for til tross for at de er et AS, kan de ikke ha noen inntekter på annen måte fordi de mottar spillemidler. Jeg synes i hvert fall at det bare skulle mangle at støtten kommer fram til alle anlegg som har et innslag av frivillighet, helt uavhengig av eierform.

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:11:32]: Det hadde vært en fordel om opposisjonen faktisk hadde lest proposisjonen vi behandler i dag. Det har de tydeligvis ikke gjort, for i denne salen kommer det veldig mange påstander om hva den inneholder og ikke, som er helt grunnleggende feil. Det er ingenting nytt i forliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV utover at vi har presisert at strømtøtten også gjelder fjernvarme, noe som hele tiden var intensjonen, men som vi skriver tydelig inn. Det henger sammen med strømprisen. Vi sier også at vi kommer tilbake til Stortinget dersom det varslede beløpet på 250 mill. kr ikke er nok.

Alle Høyres, Venstres og Fremskrittspartiets forslag er ivaretatt i den proposisjonen som ble fremmet til Stortinget, med unntak av Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis forslag om terskler på antall øre per kilowattime. Det er altså slik at de forholdene Stortinget og komiteen har vært opptatt av, har vi også vært opptatt av. Derfor har vi lagt fram en ordning som har tatt høyde for det. Det er heller ikke slik at vi avgrensar hvilke frivillige lag og foreninger som kan få strømtøtte etter eierform osv. Man kan få dersom man er medlem av frivillighetsregisteret, men vi sier også at den enkelte kommune kan utvise skjønn og gi til grupperinger som har et stort innslag av frivillighet, men som ikke er medlem av frivillighetsregisteret.

Vi har her laget en svært treffsikker, enkel og ubyråkratisk ordning som nettopp tar høyde for at frivilligheten er mangfoldig, og vi vil ikke at noen skal falle utenfor, men vi ser ingen grunn til å kompensere kommunene for de kommunalt eide og driftede anleggene. Der har kommunene helt andre økonomiske muskler enn frivilligheten, og de kan og bør ta vare på dette selv.

Vi trenger å produsere mer strøm og ren energi framover. Den nye regjeringen er allerede i gang. Det tok oss 100 dager å lansere en offensiv havvindstrategi, der forrige regjering brukte åtte år på ikke å få ut fingeren.

Tage Pettersen (H) [13:13:57]: Jeg tror vi lar havvinddiskusjonen bli liggende til en annen debatt enn denne.

Veldig kort til statsrådens bekymringer for hvorfor opposisjonen har fremmet forslag: De forslagene handler veldig kort sagt om bekymringer som er brakt videre fra Norges Idrettsforbund og Frivillighet Norge. Det handler igjen om at den proposisjonen regjeringen har lagt fram, er på i underkant av én A4-side, med rom for ganske mye tolkning. Det er den tolkingen de to sentrale organisasjonene i Frivillighets-Norge har vært opptatt av, og det er det som også er omsatt i forslag som er fremmet her i dag.

Jeg er glad for at statsråden sa det hun sa nå, for det var egentlig derfor jeg tegnet meg. I replikkordskiftet på gulvet sa statsråden at det var en forutsetning å være registrert i frivillighetsregisteret. Det ble sagt i replikkordskiftet, og så modererte statsråden seg nå nettopp i det siste innlegget, og sa det som står i proposisjonen. Det er jeg veldig glad for. Det er også en av bekymringene som ligger der, for der ligger det også et rom for tolkning. Hva ligger i formuleringen «i særskilte tilfeller kan kommunene gjøre» osv.? Det er ikke minst også en av bekymringene som Frivillighet Norge har trukket fram, og som jeg oppfatter at en enstemmig komité er enig om, for det er mange ulike former for eierskap der ute,

og vi er derfor bekymret for at noen ikke skal falle inn under definisjonen «særskilte tilfeller».

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:15:40]: Det blir ikke mer sant at proposisjonen er mangelfull, av at opposisjonen gjentar det. Nå har vi sagt flere ganger at de forslagene som er fremmet av opposisjonen, med unntak av forslagene fra Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkepartiet om makstak osv., er ivaretatt i proposisjonen. Jeg sa ikke i replikkordskiftet at det kun er de som er medlem av frivillighetsregisteret, som kan få. Vi har nettopp lagt opp til en fleksibilitet i denne ordningen, fordi kommunene, den enkelte bygd eller by, kjenner best til sin frivillighet. Derfor lar vi det nettopp være opp til kommunene å se om det er noen som kanskje ikke tilhører frivillighetsregisteret, som faller utenfor, men likevel burde kvalifisere til å få strømstøtte. Dette er en enkel og ubyråkratisk ordning uten maks- tak som ivaretar alle bekymringene til opposisjonen. Så har jeg sagt det krystallklart.

Turid Kristensen (H) [13:16:57]: Ting blir heller ikke mer usanne av at statsråden til stadighet vil påstå at vi kommer med usannheter. Det er heller ikke sånn at statsråden ikke kan være helt trygg på at vi har lest de proposisjonene som statsråden legger fram for komiteen. Noe annet ville være useriøst, og jeg tror faktisk ikke statsråden tror at vi tar så lemfeldig på behandlingen av viktige saker i familie- og kulturkomiteen.

Når det er sagt, er det helt riktig at statsråden har åpnet for at kommunene i særskilte tilfeller kunne fravike krav om registrering i frivillighetsregisteret, noe også min gode kollega Tage Pettersen var inne på. Men her ble det åpnet for en stor usikkerhet, og jeg tror jeg har hørt statsråden også si her i dag, om ikke tidligere, at noe av det viktigste nå er at vi fjerner usikkerheten og skaper ro for en viktig sektor i vårt samfunn.

Det vi nå sier, er at det ikke skal være bare i særskilte tilfeller. Det skal gjelde alle anlegg, uavhengig av eierform. Det skal gjelde alle typer lokaler, uavhengig av hvem som skal bruke dem. Det var i hvert fall vårt forslag; det har kanskje ikke statsråden og regjeringen gått inn for. Vi har fremmet en rekke forslag som ville fjernet usikkerhet, som ville sørget for at alle ble omfattet. Det gjelder også dette med fjernvarme, og vi foreslo også gass for nettopp å ivareta og sikre at vi også kan ha alternative energiformer i framtiden.

Jeg håper statsråden i framtiden vil være trygg på og ha tillit til at representantene i familie- og kulturkomiteen forbereder seg og går nøye gjennom og leser de sakene som departementet sender over til komiteen. Det lover jeg at vi gjør, og så får vi lov til å være uenige. Vi kan ha ulike tolkninger av ting, men å påstå at noen farer

med usannheter, synes jeg faktisk vi ikke bør gjøre fra denne talerstolen.

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:19:06]: Dette er litt uvanlig. Vi har en proposisjon som er kort og enkel, og det er bra for at folk skal kunne få med seg dette på en enkel måte, og at vi klarer å forklare en strømstøtteordning på enkelt vis. Det tror jeg er en fordel. Men når komiteen har stilt sine spørsmål og skrevet sine merknader, og vi sier at det er ivaretatt i den ordningen som er laget, er det litt underlig at opposisjonen fortsatt markerer seg ved å fremme enkeltforslag som vi også gjennom komiteens behandling har fått avdekket at slår inn åpne dører og allerede er ivaretatt, med unntak av – rett skal være rett – Høyres forslag om også å omfatte gass og disse maksprisforslagene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Stortinget voterer først over resterende saker fra tirsdag 15. februar.

Votering i sak nr. 9, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å stanse planlagte økninger i strømgifter (Innst. 138 S (2021–2022), jf. Dokument 8:44 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 3, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet og Rødt
- forslag nr. 4, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Kristoffer Robin Haug på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 6–8, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt

Det voteres over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide og presisere energikommisjonens mandat til å legge frem tiltak

som sikrer rimelige og forutsigbare strømpriser i Norge både for husstander og næringslivet, herunder ulike former for fastsettelse/reguleringer av pris og avgifter, og om nødvendig oppnevne flere medlemmer for å sikre at dette ivaretas i kommisjonens arbeid.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.28.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest og senest innen 1. april komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av handlingsrommet Norge har til å regulere eksporten av strøm via kablene som går til EU og Storbritannia.»

Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 84 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart starte forhandlinger med EU og Storbritannia med konkrete krav om å regulere eksporten av kraft på de nye utenlandskablene North Sea Link (NSL) og NordLink av hensyn til strømprisen og kraftforsyning, og sikre at den planlagte kapasitetsøkningen på NSL holdes igjen inntil nærmere avklaring. Stortinget skal holdes orientert om utviklingen på egnet vis.»

Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede nye modeller for nettleie som tar hensyn til behovet for et sterke-

re nett for å sikre elektrifisering av samfunnet, samtidig som de hensyntar private husholdningers behov for en enkel modell som også gir insentiv til økt energieffektivisering.»

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.00)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme et forslag til modell for nettleie som er mulig for en forbruker å tilpasse seg, ikke svekker insentivet til energieffektivisering og sikrer minst mulig utbygging av nett.»

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen trekke energimeldingens forslag om å innføre rushtidsavgift på strøm (effektbaserte tariffer).»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge NVE/RME å kreve at nettselskapene umiddelbart tilbakebetaler den gjelden de har til kundene sine, gjennom redusert nettleie i 2022.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 73 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av å legge de økte kostnadene knyttet til nettap, oppgradering og vedlikehold av strømmettet til staten istedenfor til forbrukerne.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 71 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.31.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:44 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å stanse planlagte økninger i strømvgifter – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 90 stemmer for og 4 stemmer imot komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 13.31.49)

Torbjørn Vereide (A) (fra salen): President! Stemma mi blei ikkje registrert.

Erlend Svardal Bøe (H) (fra salen): President! Det samme gjelder meg.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.32.28)

Votering i sak nr. 10, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder (Innst. 147 S (2021–2022), jf. Dokument 8:53 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Frank Edvard Sve satt fram i alt fire forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskapene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 pst. fra 1. januar 2022.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskapene for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forskriftene som regulerer tillatt nettleie, endres slik at tillatt kapitalavkastning følger utviklingen i det alminnelige rentenivået på innlån til slike selskaper.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 83 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:53 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 82 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.39)

Presidenten: Vi går da over til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 17. februar 2022

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Bård Hoksrud, Per-Willy Amundsen og Tor

André Johnsen om bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer (Innst. 142 S (2021–2022), jf. Dokument 8:19 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Morten Wold satt fram i alt tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av endringene i straffeloven i 2016 om dom på overføring til tvungent psykisk helsevern, og av innføringen av samtykkekravet i psykisk helsevernloven i 2017.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til endringer i psykisk helsevernloven og straffeloven, for bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer.»

Forslag 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremsette de nødvendige forslag til lovendringer for å ivareta samfunnsvernet ved at psykisk syke personer, som vurderes å kunne utgjøre en fare for andre og seg selv, underlegges tvungen psykisk helsevern eller på annet egnet vis frihetsberøves. Dette for å ivareta hensynet til den enkelte pasient og samfunnets behov for vern.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:19 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Bård Hoksrud, Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om bedre ivaretagelse av samfunnets behov for vern mot og behandling av alvorlig psykisk syke personer – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.56)

Presidenten: Sak nr. 2 var interpellasjon, og sak nr. 3 utgikk.

Votering i sak nr. 4, debattert 17. februar 2022

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Ver- vik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at barnetrygd og kontantstøtte ikke skal regnes med i grunnlaget for beregning av ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven (Innst. 144 S (2021–2022), jf. Dokument 8:23 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Hadle Rasmus Bjuland satt fram to forslag på vegne av Kristelig Folkeparti.

Det voterer over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om at kommuner ikke kan ta kontantstøtten med i grunnlaget for beregning av ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.43)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om at kommuner ikke kan ta barnetrygden med i grunnlaget for beregning av ytelser etter bostøtteloven.»

Venstre, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.36.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:23 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at barnetrygd og kontantstøtte ikke skal regnes med i grunn-

laget for beregning av ytelser etter sosialtjenesteloven og bostøtteloven – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.36.45)

Votering i sak nr. 5, debattert 17. februar 2022

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Kultur- og likestillingsdepartementet (midlertidig tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser) (Innst. 151 S (2021–2022), jf. Prop. 58 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Tage Pettersen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
  - forslag nr. 5, fra Sigbjørn Framnes på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslagene nr. 6 og 7, fra Hadle Rasmus Bjuland på vegne av Kristelig Folkeparti
  - forslag nr. 8, fra Hege Bae Nyholt på vegne av Rødt
- Det voteres over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette terskelverdien for kompensasjon i kompensasjonsordningen for ekstraordinære strømpriser til 35 øre/kWh.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.38.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette terskelverdien for kompensasjon i kompensasjonsordningen for ekstraordinære strømpriser til 50 øre/kWh.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.38.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at strømstønsordningen for frivillige organisasjoner tar utgangspunkt i at terskelen for strømstønad settes til 50 øre per kWt for forbruk for månedene november og desember 2021 og januar, februar og mars i 2022. Ordningen skal innrettes slik at all frivillighet blir omfattet, uavhengig av driftsform. I tillegg skal alle ideelle aktører innenfor, blant annet rusomsorg, barnevern, sykehus, samt folkehøgskoler, friskoler, attføringsbedrifter og lignende aktører inkluderes.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 81 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.39.13)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere idrettsanlegg som får oppvarming av andre energikilder enn elektrisitet.»

Høyre og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.39.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kompensasjonsordningen for ekstraordinære strømpriser utvides til å inkludere økte kostnader til bruk av alle typer energikilder, også fjernvarme og gass.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 57 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.39.59)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 2 og 4, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle idrettsanlegg, uansett eierform, som har et vesentlig innslag av frivillig virksomhet, kvalifiserer til kompensasjon for ekstraordinære strømpriser.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle organisasjonsledd i frivillige organisasjoner er inkludert i kompensasjonsordningen for ekstraordinære strømpriser.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kompensasjonsordningen for ekstraordinære strømpriser gjelder for alle typer lokaler, bygg og anlegg hvor frivillige organisasjoner er ansvarlige for strøm-/energi kostnader, uavhengig av hva lokalene brukes til.

Det stilles ikke krav om at byggene eller anleggene skal være åpne for allmennheten.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 54 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.40.23)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
315		Frivillighetsformål	
	61 (NY)	Midlertidig tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser	250 000 000

II

Stortinget ber regjeringen løpende sikre økte bevilgninger til enkeltkommuner som kan dokumentere at de ikke har fått tildelt tilstrekkelige midler til å dele ut støtte til frivillige organisasjoner i sin kommune med om lag tilsvarende dekningsgrad som stønadsordningen for private husholdninger, og komme tilbake med forslag i revidert nasjonalbudsjett for 2022 dersom det blir behov for økte bevilgninger.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 6 [13:40:42]

Referat

- (260) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Sandra Bruflot og Mari Holm Lønseth om en mer bærekraftig og sirkulær tekstilindustri (Dokument 8:111 S (2021–2022))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (261) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Helge André Njåstad, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Sivert Bjørnstad om å utsette endringene i formuesskatten på oppdrettskonsesjoner (Dokument 8:110 S (2021–2022))

- (262) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om inntektspolitisk samarbeid gjennom lønnsoppgjøret (Dokument 8:112 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes finanskomiteen.
- (263) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson og Rauand Ismail om å hente hjem norske barn og kvinner fra interneringsleirer i Syria (Dokument 8:102 S (2021–2022))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
- (264) Representantforslag fra stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund om å hindre at afghanere blir tvangsreturnert til Afghanistan (Dokument 8:114 S (2021–2022))

Presidenten: Dokument 8:114 S foreslås sendt kommunal- og forvaltningskomiteen.

Representanten Tobias Drevland Lund har bedt om ordet.

Tobias Drevland Lund (R) [13:41:28]: Jeg vil be om at dette forslaget blir behandlet i tråd med forretningsordenen § 39 andre ledd bokstav c.

Presidenten: Presidenten holder fast ved at forslaget skal sendes til komitébehandling, og da blir det votering over behandlingsmåten for Dokument 8:114 S.

Det blir alternativ votering mellom presidentens forslag om at Dokument 8:114 S sendes til kommunal-

og forvaltningskomiteen, og Tobias Drevland Lunds forslag om å behandle det etter § 39 andre ledd bokstav c i Stortingets forretningsorden.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag og forslaget fra Tobias Drevland Lund ble presidentens forslag bifalt med 88 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.42.11)

Presidenten: Forslaget sendes dermed til kommunal- og forvaltningskomiteen.

Dagens kart er ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så er ikke sett, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.43.

